Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҳақиқати

1990 йил 17 февраль
ШАНБА
№ 41 (4.835).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ДЕҲҚОН ТАОМИЛИ

ДУРКУН КЎЧАТ— ҲОСИЛ ТАМАЛИ

Маълумки, соғлом, бақувват кўчат сабзавот экинларидан мўл ва сифатли ҳосил олишнинг асосий омилларидан биридир. Парник ва иссиқхоналар ходимлари бунга катта эътибор беришлари лозим. Ўтган йилнинг қийин об-ҳаво шароитларини мардонавор енгган сабзавоткорлар саноат марказлари ва шаҳарликлар дастурхонига икки миллион тоннадан кўп маҳсулот етказиб беришди. Бунда, айниқса Тошкент, Самарқанд, Андижон, Наманган вилоятларининг сабзавотчиликка ихтисослашган хўжаликлари юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Тошкент районидаги К. Маркс номли, «Ленин йўли», Навоий номли колхозлар, «Тошкент» совхози, Калинин районидаги Калинин номли, «Партия XX съезди» колхозлари ҳамда «Қорасув» совхози ва бошқа хўжаликларда сўнгги йилларда экилаётган кўчатлар сифати яхшиланаётгани туфайли ҳосилдорлик юқори бўлмоқда. Шу билан бирга экинларга комплекс ишлов беришнинг истиқболли усуллари тобора кенг жорий этилаётгани ҳам юқори ҳосил етиштиришда катта аҳамият касб этаётир.

Помидор, чучук қалампир, бақлажон, карам каби кўчат қадаш йўли билан ўстириладиган сабзавот экинлари ҳосилдорлигини оширишнинг асосий омили саралаган, соғлом, бақувват кўчатлар экиб тўлиқ гектарлар яратишдир.

Сифатли кўчат экилган сабзавот пайкалларидан олинадиган ҳосил миқдори ҳамма вақт 20—22 фоиз кўп бўлади. Маълумки, хўжаликларда кўчатлар асосан енгил плёнка ёпилган иссиқхоналарда етиштирилмоқда. Бундай кўчатхоналардаги ниҳолларнинг бақувват ва сифатли бўлишини таъминлаш учун уларни чиниқтириш даркор. Бу тадбир кўчатлар расадлангандан сўнг, ниҳоллар ўзини яхши тутиб олгач бажарилади. Мазкур юмуш дастлаб кўчатхона дарчаларини очиб шамоллатиш, далага олиб чиқиб экишга 10—15 кун қолганда эса иссиқхонанинг бош ва ён томонлардаги туйнукларини бутунлай очиб қўйиш йўли билан амалга оширилади. Экинлар ҳосилдорлиги ва унинг етилиш, пишиш муддатлари асосан ана шу чиниқтиришнинг қай даражада олиб борилганлигига боғлиқ. Ривожланишдан орқада қолган, кўп ҳолларда расадланмаган, нимжон, чиниқтирилмаган кўчатлар экиш мева тугиш жараёнининг сусайишига, ҳосилнинг кам бўлишига, кечикишига олиб келади. Мана шунинг натижасида помидор пайкалларидаги ҳосил июль ойининг охири, августнинг бошларида пишаётир. Бу—маҳсулот эл дастурхонига 2—3 ҳафта кечикиб етиб келмоқда, деган гап.

Шу кунларда кўчатхоналарда эртаги карам ва помидор ниҳоллари парваришланаяпти. Ўртапишар навли помидор уруғларини сепишга ҳозирлик кўрилмоқда. Помидор уруғларини сепишдан олдин уларга стрик, столбур ва мозаика касалликларига қарши албатта қиздириш йўли билан ишлов бериш лозим. Ўртапишар нав уруғларини февраль ойининг биринчи ярмида, кечки навларни эса февралнинг учинчи ўн кунлигида сепиш тавсия этилади. Чучук қалампир ва бақлажон уруғларини ҳам шу муддатда сочиш керак. Бир гектар майдонга етадиган миқдорда кўчат тайёрлаш учун сепиладиган уруғ нормалари қуйидагича бўлиши лозим: помидор уруғи 500—550 грамм, чучук қалампирники 700 грамм, бақлажон—600—650 грамм, карам уруғи эса 600—650 грамм.

Аксарият хўжаликларда белгиланганидан 1,5—2 ҳисса кўп уруғ сарфланади. Униб чиққан ниҳоллар кўчатхона майдонлари етишмаслиги сабабли расадланмай қолади. Натижада ниҳоллар қалинлиги нормадан 2—3 маротаба ошиб кетади ва уларнинг яхши ўсиб-ривожланиши учун ноқулай шароит вужудга келади. Бундай ҳолларда кўчатларнинг устки қисми тез ўсади ва заиф бўлиб қолади, илдиз қисми эса яхши ривожланмайди. Кўчатларнинг қалин бўлиши илдиз бўғзи атрофидаги намликнинг кўпайишига, ҳаво алмашинув жараёнларининг бузилишига сабаб бўлади. Бу эса қорасон, яъни илдиз чириш касаллиги билан зарарланишга олиб келади. Бундай кўчатлар далага чиқариб экилганда яхши амал олмайди.

Шунинг учун уруғ униб чиқиб, 2—3 чинбарг пайдо бўлганидан сўнг уларни расадлаш керак. Бунда майдоннинг кенглиги помидор кўчатлари учун 6х6 ёки 7х7 сантиметр, карам учун 6х5 сантиметр, чучук қалампир ва бақлажон ниҳоллари учун 5х5 сантиметр бўлиши шарт.

Кўп йиллардан бери Сабзавотчилик илмий текшириш институтининг тажриба хўжалиги меҳнаткашлари помидорнинг Октябрь, Ўзбекистон, Прогресс, Восток, чучук қалампирнинг Тошкент туҳфаси, Зумрад ва бақлажоннинг Аврора навларидан сифатли кўчатлар етиштиришмоқда. Хўжаликнинг Абдураҳмон Раззоқов, Абдувосит Маҳаммаджонов, Обиджон Умарқулов бошлиқ бригадалари аъзолари гектаридан 500—550 центнердан помидор ҳосили териб олмоқдалар. Улар меҳнатдаги юқори кўрсаткичлари учун ўтган йилда Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг дипломи ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

Р. АБДУЛЛАЕВ,
Сабзавот, полиз экинлари ва картошка илмий текшириш институти илмий ходими.

ОСОЙИШТА ЯШАШ ВА МЕҲНАТ ҚИЛИШ УЧУН

«Ўз вақтида қабул қилинган ҳужжат!» — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданларнинг хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги фармони ҳақида Андижон трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси 5 минг кишилик коллективининг якдил фикри ана шундай.

— Бирлашмада йигирма миллат вакиллари ёнма-ён меҳнат қилмоқдалар, — дейди бирлашманинг бош директори Г. С. Сидорова. — Меҳнат коллективимиз аъзоларининг 90 фоиздан кўпроғи аёллар бўлиб, уларнинг кўпчилиги кўп болали оналардир. Шу сабабли жамоат тартиби ва ҳавфсизлик, миллатлараро муносабатлар масалалари бизни ҳаяжонга солмай қолмайди. Бизнингча янги фармон кўп жиҳатдан тартиб ўрнатишга, одамларнинг осойишта яшаши ва ишлаши учун шароит яратишга кўмаклашади.

Шу муносабат билан ўтган йил ёзида юз берган воқеани эсладим. Ҳаммамизни ҳаяжонга солган Фарғона воқеалари кунларида тўқувчи мотористлар гуруҳи бир нотаниш аёлни ҳузуримга олиб келишди, бу аёл Қувасой, Тошлоқ ва Кўқондаги воқеалар тўғрисида ҳар хил уйдирмалар тарқатиб хотин-қизларни ишга чиқмасликка даъват қилган экан. Биз дарҳол милицияга қўнғироқ қилдик, лекин бизга бу аёлни ушлаб туришга ҳеч қандай асос йўқ деб, у билан гаплашиб, сўнгра қўйиб юборишни тавсия этишди. Биз шундай қилдик.

Энди вазият бошқача: ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари бундай миш-миш тарқатувчиларни, жамоат тартиби ва гражданлар хавфсизлигига қарши қаратилган хатти-ҳаракатлар содир этувчиларни нима қилишни яхши биладилар.

Кўп миллатли коллективимизда фармон ҳар бир бригадада муҳокама қилинди. Коллективимиз бутун Ўзбекистон территориясида осойишта яшаш ва бунёдкорлик меҳнати билан шуғулланиш учун нормал шароит яратишни илтимос эмас, балки қатъиян талаб қилмоқдалар. Ўз навбатида бирлашмада ишлаётган ҳар бир ходима ўзимиз ишлаб чиқараётган маҳсулотларга одамларнинг оммавий эҳтиёжини қондириш учун бутун кучини сарфлашга тайёр.

САРБОН

Ҳаёт сўқмоқлари жуда сермашаққат. Ундан фақат иродаси мустаҳкам, эътиқоди юксак кишиларгина дадил одимлай олади ва ўз мақсадига эришади. Қўчқоржон буни ўрта мактабда ўқитувчилик қилган чоғиданоқ ҳис эта бошлади. Дастлаб ташвишлари камроқ эди. Кейинчалик «Партия XXII съезди» колхози аъзолари уни правление раиси қилиб сайлашди. Қашқадарё областидаги илғор хўжаликлардан бирининг раҳбарини область партия комитетига бот-бот чақириб туришарди. Гоҳ семинарга, гоҳида муҳим масала юзасидан маслаҳат сўраб. Бу галги ташриф эса бошқачароқ эди.

— Таклифимиз бор, — дейишди унга, — сизни Косон район партия комитетининг биринчи котиблигига тавсия этмоқчимиз. Районни ҳам, одамларини ҳам яхши биласиз.

— Колхозда қолдиришингизни илтимос қиламан, — эътироз билдирди Қўчқоржон. — Ўйлаб қўйган режаларим кўп. Уларни амалга оширсам. Бунинг устига шундай масъулиятли ишни эплаш...

— Ўртоқ Тўйчиев, хулоса чиқаришга шошилманг, — дейишди унга, — обдон ўйлаб кўринг. Суҳбатни яна икки кундан кейин давом эттирамиз.

У кўп мулоҳаза юритди. Ахир, колхозда амалга ошириш керак бўлган қанчадан-қанча ишлари бор? Қолаверса кечаги раис...

Область партия комитетидаги кейинги суҳбат жиддий ўтди:

— Сиз — коммунистсиз. Партиянинг ишончини ҳар жойда оқлашингиз керак.

1987 йили Қ. Тўйчиев район партия комитетига биринчи котиб бўлди. Серташвиш, жўшқин кунлар шу тариқа бошланди.

Қўчқоржон партиявий ишни, унинг мураккаблигини биларди. У район, область ва республика комсомол ташкилотларида ишлаган. Тажрибаси бор. Лекин бутун бир районга раҳбарлик қилишнинг фарқи катта, албатта. Эндиликда бир неча колхоз-совхозга, саноат корхоналарига, маданий-маиший, даволаш муассасаларига, мактаблар ва болалар боғчаларига раҳбарлик қилиш зарур. Кунига юзлаб масалаларни ҳал этиш, одамлар билан суҳбатлашиш, уларнинг дардига қулоқ солиш керак.

...Район партия комитетининг биринчи бюро мажлиси Қўчқоржоннинг умрбод эсидан чиқмайди. Ўшанда ҳамма янги котиб нима деркин, деб унинг оғзини пойлашди.

У юрак сўзларини топа олди: «Барчамиз ўз фаолиятимизни қайта қуриб, янгича иш тутайлик. Бугундан бошлаб вазифаларни ҳамжиҳатлик билан ҳал этайлик. Мураккаб масалаларни биргаликда кўриб чиқайлик». Унинг фикрини бир овоздан маъқуллашди.

Қўчқоржон Тўйчиев район партия комитети котиблигига сайлангач, барча соҳаларда ижобий ўзгаришлар рўй берди. Саноатда кейинги уч йилда асосий фондлар кўпайди. Шу муддат ичида 216,7 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. Давлатга 56 минг тонна пахта толаси, 77 минг тонна ўсимлик мойи, 4 миллион сўмликдан зиёд қандолат маҳсулотлари етказиб берилди. Ёғ-экстракция заводида янги цехлар ишга тушди, 162 минг квадрат метр саҳнли турар жой, 21 та мактаб, 10 та болалар боғчаси, 150 километр янги йўл қурилди.

— Энг муҳими—одамларнинг кўнглига йўл топа билиш, уларга далда бериш, коммунистларнинг авангардлигини таъминлаш, —деди Қўчқоржон Тўйчиев.

Косон район партия комитетининг биринчи котиби, камтарин инсон сифатида одамларга меҳр-муҳаббат қўйган. У ҳамиша меҳнат аҳлига — коммунистларга, комсомол-ёшларга, миришкор деҳқонларга таяниб иш кўради. Шунинг учун ҳам у эл эъзозида, ҳурмат-эҳтиромга сазовор бўлмоқда. Унинг 220-сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатилганлиги ҳам бунинг ёрқин далилидир. Сайлов куни ҳамюртлари Қўчқор Тўйчиевга якдиллик билан овоз беришларига аминмиз.

И. АЛИМОВ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕССИЯСИДА

МОСКВА, 15 февраль. (ТАСС). Парламентимиз учинчи сессиясининг навбатдаги мажлиси бугун эрталаб СССРда мулкчилик тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама қилиш билан бошланди. Мажлисга А. И. Лукьянов раислик қилди.

Сўнгги кеча-кундуз мобайнида СССР Олий Советига коллективлар ва айрим гражданлардан келган телеграммалар аввалги мажлисда депутатлар сессия ишини асосий, жуда катта аҳамиятга эга бўлган қонун лойиҳаларидан бошлаш кераклигини талаб қилганликлари улар бошқаларга нисбатан ҳақиқатга яқинлашганликларини тасдиқлади.

Мулкчилик тўғрисидаги қонун лойиҳаси юзасидан доклад қилган СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Л. И. Абалкин комитетлар ва комиссияларда қонун лойиҳасини ўтказиш тарихини, унинг умумхалқ муҳокамаси натижаларини эслатди. Мамлакатимиздаги сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, деди у, депутатлар мулк тўғрисидаги қонунни қандай қабул қилишларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Докладчи ҳатто шундай фикрни ҳам айтди: Совет ҳокимияти ташкил топганидан бери ўтган 72 йил ичида бу даражада чуқур ва туб ўзгаришлар бўлмаган эди. Қонун лойиҳасининг моҳияти шундаки, у мулкчиликнинг турли-туман шакллари тўғрисидаги принципиал қоидага асосланган.

Шундан кейин депутатлар СССР Олий Советининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети раисининг ўринбосари Ю. Х. Калмиковнинг ахборотини тингладилар. У қонун лойиҳаси комитетлар ва комиссияларда муҳокама қилинганлигини ҳисобга олиб, уни таърифлаб берди. Ю. Х. Калмиков СССР Олий Совети биринчи муҳокамада маъқуллаган лойиҳа қонунга асос қилиб олинганини қайд этди. Айни вақтда депутатлар қонун лойиҳасининг учта бошқа муқобил вариантлари билан, шунингдек «муаллифлик лойиҳалари» деб аталган 30 та лойиҳа билан ҳам муфассал танишдилар, уларнинг барчасида таклиф этилган оқилона фикрлардан фойдаландилар. Меҳнаткашлардан қонун чиқарувчилар номига узлуксиз келиб турган таклифлар ҳам табиийки, эътиборга олинди.

Шундан сўнг СССР Олий Советининг иқтисодий ислоҳот масалалари комитети номидан сўзга чиққан А. Н. Бойко қонун лойиҳасининг концепцияси, тузилишига тўхталди. Унинг қабул қилиниши муҳимлигини таъкидлади.

Л. И. Абалкин депутатларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Сессия кун тартибига ҳозирча 21 та долзарб масала киритилган. Лекин бу кун тартибига яна бошқа масалалар киритилмайди, деган маънони билдирмайди. Сессия чоғида қўшимчалар ва аниқликлар киритилиши мумкин.

Область Советининг сессияси

ҚАРШИ, 16 февраль. (ЎзТАГ). Бугун халқ депутатлари Қашқадарё область Советининг сессияси бўлди. Унда ташкилий масала кўриб чиқилди.

В. И. Сускин бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан область ижроия комитетининг раиси вазифасидан озод қилинди.

Қашқадарё область партия комитетининг секретари бўлиб ишлаган Темир Пўлатович Хидиров яширин овоз бериш йўли билан область ижроия комитети раислигига сайланди.

Сессияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов нутқ сўзлади.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетида журналистлар билан учрашув анъанага айланди. 15 февраль куни оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари Ж. Ҳ. Ҳамидов ва Р. А. Попов келдилар. Мамлакатимиз ва республикамиз ижтимоий-сиёсий, иқтисодий турмушига доир кўплаб масалалар ўртага қўйилди. Булар энг аввало КПСС Марказий Комитети февраль пленумининг якунлари, КПСС XXVIII съездига партия Марказий Комитетининг ҳаракат дастури лойиҳасининг қабул қилиниши, Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайлови масалаларидан иборат. Республиканинг хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш усулига ўтиш муаммолари ошкора суҳбатда муҳим ўринни эгаллади, Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг истиқболли йўллари, давлат программасининг «иш билан таъминлашдек» жуда муҳим масаласи амалга оширилиши тўғрисида гап борди.

Учрашувда ҳозирги мураккаб вазиятда, қайта қуриш жараёнларининг бурилиш даврида оммавий-ахборот воситалари жамоатчилик фикрини шакллантиришда фаол иштирок этиши, барча тараққийпарвар кучларнинг жипслашувида бирлаштирувчилик ролини ўйнаши, партия сиёсати ва мафкурасини, ташкилотчилик ва тарбиявий ишларини амалга оширувчи муҳим восита бўлиши керак, деб таъкидланди.

СОВЕТ—АВСТРАЛИЯ МУЗОКАРАЛАРИ ТУГАДИ

КАНБЕРРА, 15 февраль. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун бу ерда Австралияга расмий ташриф билан келган СССР Министрлар Советининг раиси Н. И. Рижков ва Австралия Бош министри Р. Хоук ўртасидаги музокаралар ниҳоясига етди.

Совет ҳукумати бошлиғига ҳамроҳ бўлиб келган кишилар ва Австралиянинг тегишли вакиллари иштирокида ўтган якунловчи учрашувда асосий эътибор совет иқтисодий ислоҳотининг турли жиҳатларига ҳамда ана шу муносабат билан Совет — Австралия савдо-иқтисодий алоқаларини бундан буён ҳам кенгайтириш учун вужудга келаётган имкониятларга алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан Австралияга совет машина ва ускуналарини экспорт қилишни кенгайтириш йўли билан икки томонлама савдо-сотиқни кўпроқ мутаносиблаштиришга эришиш мақсадида ҳар икки томоннинг куч-ғайрат сарфлаши зарурлиги тўғрисида якдил фикрга эришилди. Австралия томони Совет Узоқ Шарқи билан савдо-иқтисодий алоқаларни йўлга қўйишга катта қизиқиш билдирди.

Фан-техника, маданият, инсонпарварлик соҳаларида ва бошқа соҳаларда икки томонлама муносабатларнинг аҳволи ҳамда истиқболлари муҳокама қилинди. Мамлакатларимиз халқлари бир-бирларини кўпроқ ва яхшироқ билишлари керак, деган фикр билдирилди.

Н. И. Рижков Австралияга келишидан олган таассуротларига тўхталиб, ташриф эзгу ният муҳитида ўтганини таъкидлади. Биз, деб уқтирди Совет раҳбари, бу муҳитни Австралиянинг мамлакатимизга, совет халқига нисбатан хайрихоҳлик ва дўстлик ҳис-туйғуларининг намоён этиши, деб биламиз.

Иккала томон ҳам амалий ва аниқ тусда ўтган музокаралардан мамнуният изҳор этиб, СССР Министрлар Совети раисининг Австралияга визити турли соҳаларда икки томонлама муносабатларни жўшқинлаштириш учун жиддий омил бўлишига умид билдирдилар.

Н. И. Рижков Австралия Бош министрига Совет Иттифоқига расмий ташриф билан бориши тўғрисидаги таклифномани топширди. Таклиф миннатдорчилик билан қабул қилинди.

Музокараларнинг якунловчи даврасидан олдин Совет — Австралия ҳужжатларини: консуллик шартномасини, одамлар ўртасида алоқалар тўғрисидаги ва инсонпарварлик соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги, ядро энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисидаги битимларни, шунингдек балиқчилик ва Совет Иттифоқига Австралиядан хом ашё ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш соҳасидаги ҳамкорликка доир иккита иқтисодий битимни имзолаш маросими бўлиб ўтди.

* * *

СССР Министрлар Советининг раиси Канберрада бўлиб ўтган матбуот конференциясида ташриф якунларидан — Совет ҳукумати бошлиғининг иккала мамлакат ўртасида 1942 йилда дипломатия муносабатлари ўрнатилгандан кейинги биринчи ташриф якунларидан мамнуният изҳор этди. Биз иқтисодиёт соҳасидаги кўпгина масалаларни муҳокама эта олдик ва бизнес вакиллари Совет Иттифоқи билан ҳамкорликка ниҳоятда қизиқиш билдираётганликларини ҳис этдик, деди у. Бу кейинги йилларда вужудга келган зўр ишонч натижасидир.

Биз икки томонлама музокаралар чоғида ва Р. Хоук билан яккама-якка суҳбатда қайта қуришимизга мадад олдик, деб таъкидлади у. Барча суҳбатларимиз, барча учрашувларимиз амалий тусда бўлиб, мамлакатимизга нисбатан эзгу ният, ҳурмат билан муносабатда бўлиш туйғулари билан йўғрилган эди. Австралия халқи Совет Иттифоқига ғоят ижобий назар билан қарашини ҳис этдик. Биз бу ерда дўстлардек учрашиб, муносабатларимиз бундан буён ҳам ривожланаверишига янада қатъий ишонч билан хайрлашаяпмиз.

Журналистлар Н. И. Рижковга қайта қуришга, совет ташқи сиёсатига, иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлик истиқболларига тааллуқли саволлар беришди.

* * *

Бугун Совет Иттифоқидан келган меҳмон Канберра яқинидаги «Байонг» фермасига борди. Бу ферма қўйчиликка ва гўшт етиштиришга ихтисослашган. Меҳмон ферманинг 1,7 минг гектар майдондаги экинзорларини ва подаларини кўздан кечирди, ферма эгаси Я. Кьюсак билан суҳбатлашди.

Фермада атиги икки киши — хўжайин ва ёлланган хизматчи ишлар экан. Улар 4500 совлиқ ва 180 бош сигирдан иборат подани парвариш қилиб, қиш даврида чорва молларини боқиш учун беда ва сули етиштириш билан шуғулланишади.

Шу куниёқ Н. И. Рижков Сидней шаҳрига жўнаб кетди. Бу ерда у «Эй-даблью-эй микроэлектроникс» интеграл микросхемалар ишлаб чиқарувчи корхоналарда бўлиб, ишлаб чиқариш жараёни билан танишди, корхона раҳбарияти ва ишчилар билан учрашди.

Совет раҳбари Сиднейда Австралиядаги энг катта Янги Жанубий Уэльс штатининг Бош министри Н. Грайнер билан учрашиб, суҳбатлашди. Кечқурун штат Бош министри СССРдан келган меҳмон шарафига зиёфат берди.

Жума куни эрталаб Н. И. Рижков Австралияга ташриф ниҳоясига етгач, Сингапурга жўнаб кетади.

ЎЗТАГ ҲУЗУРИДАГИ РЕСПУБЛИКА МАХСУС МАТБУОТ ГРУППАСИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ТЎРТИНЧИ БОШҚАРМА ТУГАТИЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети меҳнаткашларнинг республика партия, совет идораларига ва жамоат ташкилотларига қилган жуда кўп мурожаатларини ҳисобга олиб, СССР Олий Совети имтиёзлар комиссиясининг тавсияларига амал қилиб, ижтимоий адолат принципини амалга ошира бориб, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳузуридаги IV бош бошқармани тугатиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Бошқарманинг тиббий ва санаторий муассасаларини, жумладан икки поликлиника, икки касалхона ва тўрт санаторийни оналар ва болаларнинг даволаш-диагностика марказини ташкил этиш ҳамда уруш ва меҳнат ветеранлари умумий фойдаланиши учун топширишга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳузуридаги собиқ IV бош бошқарма объектларини топшириш ва уларни юқорида кўзда тутилган мақсадларга мослаштириш билан боғлиқ барча ташкилий, хўжалик, молиявий ва кадрлар масалаларини ҳал қилиш учун СССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси, уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов бошчилигида идоралараро-жамоатчилик комиссияси тузилди. Комиссия таркибида уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон кенгаши раисининг ўринбосари Г. И. Скоробогатов, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳайъатининг котиби Тоҳир Малик, Тошкент область, Тошкент районидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси С. Муҳаммаджонов, Тошкент экскаватор ишлаб чиқариш бирлашмасининг токари Р. И. Йўлдошев, Ўзбекистон ССР Қизил ярим ой жамияти марказий комитетининг раиси О. Т. Воҳидова, В. И. Ленин номли Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлими раисининг ўринбосари И. Т. Юсупова, Ўзбекистон касаба союзлари республика кенгашининг секретари О. К. Адаманов, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Н. Носиров, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик А. М. Акромхўжаев ва бошқалар бор.

Комиссия ишга киришди.

Дўстликка раҳна тушмасин

Фарғона области меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданлар хавфсизлигига қарши қаратилган хатти-ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги фармонини мамнуният билан кутиб олдилар.

— Ўз вақтида чиқарилган фармон, — деди 1931 йилдан КПСС аъзоси, республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер П. М. Неровний. — Ёлғон миш-мишлар тарқатаётган, миллатлараро ихтилофларни авж олдираётганлар йўлини тўсиш вақти етди. Жамият муқаддас туйғу — халқлар дўстлигига путур етказаётганлардан муҳофаза қилиниши лозим. Бундай кишиларни энг қаттиқ қонунлар билан суд қилиш зарур. Фарғона воқеалари акс-садоси такрорланмаслиги лозим.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

СССР Министрлар Совети 1990 йил 14 февраль куни «Макеевуголь» бирлашмасининг Поченков номли шахтасида юз берган авария натижасида ҳалок бўлган кишиларнинг оилаларига, қариндош-уруғлари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради.

Ҳукумат комиссиясига ва тегишли давлат идораларига авария оқибатларини тугатиш, жабрланганларга ҳамда ҳалок бўлганларнинг оилаларига ёрдам бериш учун зарур чораларни кўриш топширилди.

СССР Министрлар Совети.

НОМЗОДЛАР

ТАБИАТ ЖОНКУЯРЛАРИ

Баҳодир Камолов 1942 йилда Наманганда туғилган. 1963 йилда Самарқанд давлат дорилфунунини тугатди. Ўзбекистон гидрометеорология бошқармасининг ҳарбийлашган хизмати бошлиғи, география фанлари номзоди. Меҳнат Қизил Байроқ, Ҳурмат орденлари, қатор медаллар соҳиби. СССР гидрометеорология хизмати аълочиси. У Наманган шаҳридаги 242-Коммунистик сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинди.

Ўз амалий фаолиятини давримизнинг табиатни асраш, экологик вазиятни яхшилаш, инсониятнинг бехатар яшашини таъминлашдек долзарб вазифалар билан боғлаган иқтидорли олим Баҳодир Камоловнинг сайловолди режалари ўзининг моҳият-эътибори, кўлами кенглиги билан ажралиб туради.

— Иқтисодиётимизнинг, экологик аҳволнинг кескин ёмонлашувига пахта яккаҳокимлиги асосий сабаб бўлди, — дейди у. — Биз пахта деб келажакни бой бердик. Халқнинг ҳаётини қашшоқлаштирдик. Республика партия ва ҳукуматининг қарори асосида деҳқонларга ер берилаётгани айни муддао бўлди.

Олимнинг ҳисоб-китоби бўйича республикада пахта етиштиришни яна ҳам камайтириш, бўшаган ерларга мева, сабзавот экиш, боғ яратиш лозим. Аҳолига шахсий уй-жой қуриш учун жуда қийин бўлган Нуробод, Ахсикент каби адир жойлардан ер ажратилаяпти. Саноат корхоналари эса текис, унумдор, сув таъминоти, транспорт қатнови яхши ерларга жойлаштирилмоқда.

Баҳодир Камолов ўз устида кўп ва бетиним ишлайди. Замонавий билим, бошқарув усулларини эгаллаш учун курашади. Кейинги йилларда у Ўрта Осиё гидрометеорологияси ва табиатни қўриқлаш масалалари бўйича 60 дан зиёд илмий иш, иккита йирик рисола ёзди. Унинг тадқиқотлари бош йўналиши қишлоқ хўжалигида биологик усулни кенг жорий этиш, ижтимоий истеъмол фондларини тақсимлашда, миллатлараро муносабатларда адолатни тиклаш, ишсизликни тезроқ бартараф этишдан иборатдир. У Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси қошидаги Оролни сақлаш комитетининг ҳамда Ўзбекистон табиатни муҳофаза этиш давлат комитети кенгашининг аъзоси.

У хизмат тақозоси билан бир неча марта Орол бўйларига сафар қилди, бу ердаги ҳақиқий аҳвол билан танишди. Вазият чиндан ҳам ташвишли. Хўш, Наманганда бундан каммн? Масалан, ҳар йили автотранспорт воситаларининг ҳавога чиқараётган зарарли чиқиндилари аҳоли жон бошига 100 килограммдан ошади. Ҳар гектар экинзорга йилига 300—400 килограммдан минерал ўғит солинмоқда. Жамоатчилик қанча кўп ҳаракат қилмасин, заҳарли химикатлардан фойдаланиш даражаси камаймаяпти.

Наманганнинг табиати ниҳоятда ранг-баранг. Икки азим дарё, тоғлар, саҳролар унинг беназир бойлигидир. Кейинги йилларда Янгиқўрғон, Косонсой, Чуст районларида боғдорчилик тез ривожланмоқда. Лекин бу ерларда деҳқончилик қилиш осон эмас. Эрта баҳорда рўй берадиган табиий офатлар ишни мушкуллаштиради. Айниқса кучли дўл боғ ва токзорларга жиддий зарар етказади. Б. Камоловнинг шахсий ташаббуси ва елиб югуриши билан тоғолди районларида дўлга қарши курашувчи учта отряд ва 27 та ўт очиш пункти ташкил этилди. Табиий офатга қарши курашнинг замонавий системаси ишлаб чиқилди. Натижада боғ-роғлар, токлар ҳосилдорлиги анча ўсди, хўжаликлар иқтисодиёти бирмунча мустаҳкамланди.

Фарзандларимиз соғлигини, келажагини ўйласак қишлоқ хўжалигида химикатлардан фойдаланишни мутлақо таъқиқлашимиз зарур. Бироқ ҳали мамлакатимизда ҳам, республикамизда ҳам бу борада жиддий силжиш сезилаётгани йўқ.

242-Коммунистик сайлов округидаги Дўстлик, Мингчинор, Гўзал, Рабочий маҳаллалари ва бошқа истиқомат жойларида бўлаётган учрашувларда Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод Б. Камоловга наказлар бериляпти, инсон қадриятини ошириш, экологик вазиятни яхшилаш, турар жойларни ободонлаштириш, канализация системасини такомиллаштиришга оид амалий вазифалар қўйилаяпти. Булар айни Б. Камоловнинг дилидаги гаплардир.

Й. ЭГАМБЕРДИЕВ,
«Наманган ҳақиқати» газетаси редакциясининг бўлим мудири.

«Ишчи оиласида туғилган... Кундузи ишлаб. кечқурун Тошкент жисмоний тарбия институтида ўқиган... Калинин районидаги «Тошкент» совхозида спорт инструктори вазифасида меҳнат қилган.

ХУШМОН БОБО ТАН БЕРДИ

Йигитлик бурчини ўтаб қайтгач, ички ишлар органларига юборилди. Тошкент милиция олий мактабини тугатиб, республика Ички ишлар министрлиги штабида инструктор бўлди, Москвада шу соҳа академиясида таълим олди. Халқ депутатлари Хоразм область Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, икки йил давомида мамлакат пойтахтида — министрликда алоҳида муҳим топшириқлар бўйича инспектор бўлиб ишлаган. 1988 йилдан Қашқадарё область ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, сўнгра шу ташкилот раҳбари».

(Депутатликка номзод Н. А. Исмоиловнинг таржимаи ҳолидан).

...Бу воқеа 1989 йилнинг баҳори арафасида рўй берганди. Насриддин Аҳатович Исмоилов Китоб районидаги ўрни бўшаб қолган 133-Макрид сайлов округидан область Совети депутатлигига сайланган, «Зарафшон» совхози меҳнаткашлари вакиллари билан учрашувга келганди. Мулоқот жуда ҳаяжонли ўтди. Жумладан, меҳнат ветерани Хушмон бобо бундай деди:

— Биз жуда кўп депутатларни кўрдик. Уларнинг ҳаммасига совхозимизда ҳаммом қуриш зарурлиги ҳақида такрор-такрор айтганмиз. Орадан йиллар ўтиб кетди, лекин наказимиз бажарилмади. Бу иш амалга ошишига унчалик кўзимиз етмаса-да, янги депутатимиз олдига ҳам шу масалани қўямиз. Ноумид — шайтон, деганлар-ку, ахир.

Отахоннинг бу сўзлари Исмоиловга қаттиқ таъсир қилди. Дастлабки кунларданоқ наказларни бажаришга киришди, лойиҳалаш, қурилиш идораларига учрашди. Область, район ташкилотларига мурожаат этгач, маблағ ажратиш масаласи ўз ечимини топди. Қисқа давр — олти ойда «Зарафшон» совхозида ҳаммом фойдаланишга топширилди, 133-сайлов округи ҳудудида тўртта чойхона барпо этилди, йўлларни асфальтлаш борасида кўзга кўринарли ишлар амалга оширилди. Аҳоли билан бўлаётган учрашувларнинг бирида Хушмон бобо депутатнинг амалий фаолиятига тан бериб, ҳамқишлоқлари номидан Исмоиловга миннатдорчилик билдирди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш бошланганида китоблик сайловчилар эл-юрт фаровонлиги учун астойдил жон койитувчи Насриддин Аҳатовичнинг номини тилга олдилар. Чироқчи районидан ҳам Исмоиловнинг номзоди кўрсатилди. У билдирилган ишонч учун ўз ташаккурини айтиб, озми-кўпми меҳнати сингган Китоб районидан рўйхатга олинишга розилик берди.

Н. Исмоиловнинг ҳаракат дастурига назар ташласангиз, кўпгина ижтимоий-иқтисодий муаммолар қамраб олинганлигининг гувоҳи бўласиз. У Китоб ва Шаҳрисабз районлари ҳордиқ чиқариш масканлари деб эълон қилиниши, бу жойларда кўплаб даволаш муассасалари қурилиши, табиий мувозанат тикланиши ва атроф муҳити муҳофазасига эътибор кучайтирилиши керак, деб ҳисоблайди. Одамларни иш билан таъминлашни изчил ҳал этиш, қишлоқларни ободонлаштириш, ижтимоий-маданий қурилишларни жадаллаштириш масалалари номзоднинг режаларидан ўрин олган.

Бунёдкорлик ишлари ҳар бир коллектив, хўжалик, корхона ёки ташкилот ҳаётига ўзгаришлар, янгиликлар олиб киришини Исмоилов яхши ҳис этади. Унинг ташкилотчилиги, бевосита раҳбарлиги билан кейинги қисқа даврда область ички ишлар бошқармаси ходимлари учун кўпгина қулайликлар яратилди. Бошқарма ходимларига мўлжалланган спорт комплекси фойдаланишга топширилди, Чироқчи районида пионерлар лагерини барпо этишга киришилди. Кооператив тузилиб, 120 оилага мўлжалланган уй-жойлар қурилиши жадал олиб борилмоқда.

Китоб районидаги 222-Қайнарбулоқ сайлов округидан Н. А. Исмоилов билан бирга яна уч номзод рўйхатга олинган. Сайловчилар энг муносиб кишига овоз беришларига шак-шубҳа йўқ. Исмоилов номзоди кўрсатилганда область Совети депутати сифатидаги амалий фаолияти назарда тутилганлиги халқнинг унга бўлган катта ишончидан дарак беради.

С. БОҚИЕВА.

МЕҲНАТИНГ — ҚАДРИНГ

Рашид Норбўтаевнинг иш фаолиятини кўпдан буён кузатиб бораман. Дастлаб танишган кезларимизда у Қамаши районидаги К. Маркс номли совхоз директори эди. Ўша кезларда хўжалик областдаги энг қолоқ совхозлардан бири эди. Давлатдан қарзи бир неча миллион сўмни ташкил этарди. Рашид аканинг одамлар билан тил топиша билиши, ишбилармонлиги ташкилотчилиги туфайли хўжалик йилдан-йилга юксала бошлади. Қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш тарзи яхшиланди. Марказий посёлка қурилиши бошлаб юборилди. Чорвачилик рентабелли тармоққа айлантирилди. Хўжалик бир неча бор Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиби бўлди.

1986 йили Рашид Норбўтаев райондаги қолоқ «Фарғона» совхозига ишга ўтди. 1964 йилда ташкил этилган бу совхозда бирон марта ҳам йиллик план бажарилмаган эди.

Кейинги уч йил ичида аҳвол бутунлай ўзгарди. Пахта ҳосилдорлиги деярли икки баравар ортди. 1989 йил муваффақиятли якунланди. 3 миллион сўмдан ортиқ соф даромад олинди.

Рашид ака қурилишга ҳам катта эътибор бермоқда. Кейинги икки йил ичида қирқ олтита оила янги уйларга кўчиб ўтди. Клуб, иккита ҳаммом, дала шийпони, болалар боғчаси, магазин, совхознинг янги маъмурий биноси фойдаланишга топширилди. 16 километр йўлга асфальт ётқизилди. Бир сўз билан айтганда, хўжалик қолоқлик ботқоғидан чиқди.

— Одамлар манфаати учун яшашни ўз бурчим, ҳаётим мақсади деб биламан, — дейди Рашид Норбўтаев.— Биринчи навбатда кишилар қалбига йўл топа билиш керак. Уларнинг қувончига ҳам, ғамига ҳам шерик бўлишимиз зарур. Инсон омилига сўзда эмас, балки амалда риоя этиш ҳар бир раҳбарнинг бурчидир. Биз бу йил яна 40 та янги уйни фойдаланишга топширамиз, 140 ўринли болалар боғчаси, 422 ўринли мактаб, иккита чойхона, магазин ва бошқа бир қатор иншоотларини ишга туширишни кўзлаяпмиз. Шу йилнинг ўзида 1 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш ишлари амалга оширилади. Шунингдек, консерва цехи, ғишт заводи, совутгич ускуналари ўрнатилган омборхона қуришни мўлжаллаяпмиз. Хўжалигимиз ҳудудидаги олтита катта қишлоқни тўла газлаштириш, ичимлик сув билан таъминлаш олдимизда турган асосий вазифалардан биридир. Уларни бажариш биз учун ҳам қарз, ҳам фарз.

Рашид Норбўтаев қаерда, қандай лавозимда ишламасин, у одамлар деб яшамоқда. Шунинг учун у иззатда. Меҳнаткашлар 213-Қамаши сайлов округидан унинг номзодини Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига кўрсатишди.

Й. ИСМОИЛОВ.

СУРАТДА: Р. Норбўтаев халқ депутатлари Қамаши район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Турдиев билан.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

ҲАЁТ ИШҚИ

Бу воқеага икки-уч йил бўлди. Касалхонада даволанаётгандим. Одат бўйича оқшом чоғи кўплашиб ҳовлида айланиб юрардик. Юзлари нурли, ўзи мулойим холамиз бор эдилар. Уларнинг ҳаёт сабоқлари тўғрисидаги ўгитларини тинглаб борардик. Истарали, ораста аёл рўпара келди. Дарров танидим: Ўзбекистон меъморлар уюшмасининг раиси Тўлқиной Қодирова. Ўзига ярашиқли табассум билан ҳаммамизга қўл узатди.

— Тузукмисиз? Тузукмисизлар? — дея аввал холадан, кейин ҳаммамиздан сўради.

— Қизим, эрталаб айтдим-ку, кечқурун келиб овора бўлманг деб...

— Яна хабар олиб ўтай дедим, — шундай жавоб бергач, Тўлқиной Қодирова бизга узр айтиб, холани қўлларидан суяганча бўш ўриндиқ томон юрди.

Кейин билсак, улар қайнона-келин эканлар. Ич-ичимдан завқим келди. Тўлқиной Қодирова бутун бир жумҳурият меъморлари уюшмасини бошқаришдан ташқари яна қанчадан-қанча жамоат ишларини бажаради Ҳозирги икки оғиз муомаладан эса қайнона ҳурматини ҳам ўрнига қўйганлигини билиб олдим. Унга ҳурматим, қизиқишим ортди. Газета саҳифаларидаги мақолаларини ўқиб, «зангори экран» орқали бот-бот чиқишларини кўриб ҳайрон бўлардим. Шунча юмушларни бажаришга қандай вақт топаркин, деб ўйлардим. Бунинг устига қачон қараманг: бирдек ораста. Ўйлаб юрган саволимга жавоб топиш ниятида суҳбатлашишни режалаштирдим. Телефон орқали муддат белгилаб борган куним «Совет Ўзбекистони архитектураси» номли китобларининг дастлабки нусхаси стол устида турган эди. Гапимиз тез қовушиб кетди. Шунда опа барча юмушларга улгуришининг бирдан-бир сабаби ҳаётни, одамларни севиши эканлигини англадим. Ўша куни депутатлик фаолиятлари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш комиссияси раиси сифатида бажараётган ишлари билан танишдим.

Яқинда шаҳримизнинг Октябрь районида истиқомат қилувчи Маъфират Ваҳобованинг қалб сўзлари битилган мактубини ўқидим. Унда Тўлқиной опа депутатлик фаолиятида Маъфиратхонга кўрсатган беғараз ёрдами тўғрисида фикр юритилган. Уч фарзанди билан кўчада қолган кезлари депутат вақтини аямасдан керакли ташкилотларга мурожаат қилиб, бошпана олиб берган.

Булардан ташқари 29-сайлов округи территориясида Бешёғочда мактаб, болалар боғчаси, катталар учун поликлиника, чойхона ҳамда Марказ 26-да универсам, маиший хизмат кўрсатиш комбинатини ишга туширишда фаоллик [illegible]идлаб ўтган. Булардан ташқари сайловчилар билан ўтказган дилдан суҳбатлар, кўрсатилган йўл-йўриқлар, берилган оқилона маслаҳатлар учун дил миннатдорчиликлари ифодаланган.

Ҳа, Тўлқиной опа қўлидан келган ёрдамни бошқалардан аямайдиган инсон. Ундаги ғайрат, шижоат, энг муҳими— чин одамийлик хислатлари бошқалар орзу қилгудек десам хато бўлмас. Жумҳуриятимиз меъморлар уюшмасининг кейинги йилларда олиб бораётган ишлари, ўтказилаётган қатор тадбирларида ҳам опанинг ҳиссаси катта. 18-сайлов округи (Куйбишев райони)-дан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзоди кўрсатилган Тўлқиной Қодирова айни кунларда сайловчилар билан учрашиб, уларнинг турли муаммолар хусусидаги саволларига жавоб бермоқда, наказлар қабул қилмоқда. Бошқа номзодлар қатори таниқли меъмор ҳам ўзининг депутатлик иш режаларини олдиндан белгилаб қўйган:

— республикамизнинг иқлим шароити ҳисобга олинган, маҳаллий аҳоли урф-одатларига мос тушадиган уй-жойлар лойиҳасини яратиш ва қуриш;

— ишлайдиган аёллар, кўп болали оналар ҳамда ногиронларнинг талаб ва эҳтиёжларига алоҳида аҳамият бериш ҳамда имкони борича қондиришга эришиш;

— катта саноат корхонаси — «Ташавтоматика» заводи территориясини кенгайтиришга эришиш ҳамда у ердаги ишчиларнинг, хотин-қизларнинг меҳнат шароитини яхшилаш, самарали ишлашлари учун шарт-шароит яратиш;

— шаҳар ва район депутатлари билан биргаликда округ территориясида ободонлаштириш ишларини ташкил қилиш.

Сайловчилар билан бўлаётган учрашувлардан Тўлқиной Қодировани шаҳримиз меҳнат аҳли фидойи аёл, меҳрибон она, бокира уй бекаси, фаол жамоатчи ва арбоб сифатида ҳурмат қилишини илғаб олиш қийин эмас. Ўз навбатида номзод сайловчиларнинг талаб ва истакларини эътибор билан тинглаб, одилона ва оқилона хулосалар чиқараяпти. Опада яна бир фазилат бор: қатъийлик, бошланган ишни охирига етказиш, айтилган сўзнинг албатта уддасидан чиқиш. Ана шу хислатлар бундан буён ҳам сайловчилар наказларини бажаришда (депутат бўлиб сайланиш ва сайланмасликдан қатъий назар) Тўлқиной Қодировага ёрдам бериши шубҳасиз.

Биз Ҳамза номли жумҳурият Давлат мукофотининг лауреати, шаҳар ва қишлоқларимизга гўзаллик бахш этишда, ҳар томонлама қулай уй-жойлар лойиҳаларини излашда ва яратишда фаоллик кўрсатаётган Тўлқиной Қодирова учун сайловчилар якдиллик билан овоз беришларига ишонамиз.

М. АБДУСАМАТОВА.

— Ишонаверинг, қишлоқда фаровонлик ҳукм сурмас экан, шаҳарда сира ҳам тўкинсочинлик бўлмайди, — дейди Омонтурди Турғунбоев. У Ғалаба районидаги 94-сайлов округи томонидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод сифатида рўйхатга олинган. Ҳа, одамлар ўзи билган, ишонган, деҳқон оиласида туғилиб, улар орасида вояга етган, атрофидагиларнинг қувончу ташвишларидан воқиф бўлган кишини — Свердлов номли колхоз бош агрономи О. Турғунбоевни республика

ЕР ЛУҚМОНИ

ҳокимияти олий органи вакиллигига номзод қилиб кўрсатишди.

— Ҳаракат дастуримда оддий қишлоқ кишилари турмуш фаровонлигини яхшилашга алоҳида эътибор берганим бежиз эмас, — дея фикрида давом этди у. — Жумҳуриятимизнинг аксарият колхоз ва совхозларида асосий экин — пахтадан ташқари гўшт, сут, тухум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирилади. Бироқ уларнинг кўпчилигини магазин пештахталарида сира ҳам кўрмаймиз. Халқимизда «Аввал ўзингга боқ, сўнгра ноғора қоқ» деган нақл бор. Соҳибкорларимиз етиштираётган ноз-неъматлар мамлакатимизнинг кўпгина шаҳарларига жўнатилади. Бу билан ҳақли равишда фахрлансак арзийди. Бироқ масаланинг бошқа томонини ҳам унутмаслик керак. Республикамизда аёллар орасидаги хасталик, камқонлилик, ҳаммамиз биладиган мудҳиш далил —болалар ўлими ҳамон юқори. Ўзимизда етиштирилган ҳамма дармондори неъматлар баҳоси эса бозорда осмон қадар. Хуллас, бу масала жиддий ўйлаб кўришга мойикдир.

Ҳа, у рост айтади. Ўзбекнинг танти соҳибкори етиштирган тонна-тонна мева-чевалар узоқ ўлкаларга жўнатилиши сир эмас. Бироқ пешона тери, қалб қўри эвазига бунёд этилган турфа хил неъматлар турли сабабларга кўра узоқ манзилларга етолмай йўлда, юклаш майдонларида, вагонларда ириб-чириб, моғорлаб кетаётгани ҳам сир эмас: бу ҳақда оммавий ахборот воситалари кўпдан буён бонг ураяпти.

О. Турғунбоев қишлоқ хўжалигида инсон ҳаёти учун заҳарли бўлган турли дориворларни қўлланиш натижасида касалликлар келиб чиқаётгани хусусида куюниб сўзлайди. У ана шу пестицидлардан фойдаланишни минимум даражагача пасайтиришни ёки умуман ишлатмасликка эришишни мақсад қилиб қўйган. Булардан ташқари район марказида миллий тилда ўқитиладиган янги мактаб биноси бунёд этиш, Солдатское шаҳрини 2—3 йил ичида тўлиқ водопроводлаштириш, Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонунининг изчил амалга оширилишини таъминлашга муносиб ҳисса қўшиш, социал адолатнинг қарор топиши учун бюрократик тўсиқларни ёриб ўтишда депутатлик мандатидан самарали фойдаланиш, районда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун ҳалок бўлган ўғлонлар номлари билан кўча, хўжалик, мактабларни аташ, энг кам таъминланган оилалар турмуш даражасини кўтариш сингари режалар ҳам унинг ҳаракат дастуридан жой олган.

ШУҲРАТ ТЎЛҚИН ўғли,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

ИНСОНГА МЕҲР, КАСБГА САДОҚАТ

Советларга бўлажак сайловларга тайёргарлик кўриш жараёнида кимнинг қандайлиги яққол билиниб қолди. Баъзи номзодларнинг ҳаракат дастури билан танишар экансиз, ҳайратдан ёқа ушлайсиз. Депутатликка талабгор халққа нималарни ваъда қилмаяпти?! Озиқ-овқат программасини бажаришни ҳам, ижтимоий масалалар, уй-жой муаммосини ҳал этишни ҳам, экологик ҳалокатнинг олдини олишни ҳам ҳеч ўйламай-нетмай ўз режалари сирасига киритмоқда. Бундай ҳаракат дастурлари шу қадар умумий, мавжуд имкониятлар билан ҳисоблашмасдан ишлаб чиқилганки, борди-ю ўша номзод депутат бўлиб сайланган тақдирда ҳам халққа берган ваъдасининг ҳатто ўндан бирини бажара олмаса керак.

Ўз бурчини тўғри англаган, сўзи билан иши бир бўлган, ҳақиқат кўзига тик қарайдиган номзодларнинг режалари эса ғоят аниқлиги, ҳаётийлиги, одамларни ишонтира ва эргаштира билиши билан диққатни тортаяпти. Тарақли сайлов округидан Самарқанд область Совети депутатлигига номзод, истеъдодли шифокор, олим, қобилиятли ташкилотчи Низом Исомович Хўжаевнинг ҳаракат дастури билан танишганимда хаёлимдан ана шундай мулоҳазалар ўтди. Бу ҳужжат бор-йўғи бир ярим қоғоздан иборат. Аммо ҳар бир банди шу қадар аниқ, ҳаётийки, рўёбга чиқишига ишончингиз комил бўлади. Бунинг устига у меҳнат кишиси, деҳқон, ишчи, хизматчи, тиббиёт ходими, муаллим ва ҳоказо касб эгалари ҳақида ғамхўрлик руҳи билан суғорилгандир.

«Халқобод»да саккиз йиллик мактаб қуриш, йўлларга асфальт ётқизиш, аҳолини ичимли сув билан таъминлаш, медицина хизматини яхшилаш, округ ҳудудидаги врачлик амбулаторияларини, фельшер-акушерлик пунктлари ишини намунали йўлга қўйиш. Халқобод, Совган, Тарақли, Очамайли, Украч, Қаринаймон қишлоқларига газ ўтказиш... Булар депутатнинг қўлидан келадиган, бажарса бўладиган юмушлар.

Низом Хўжаев шунақа, кўзи етган ишни қиладиган, одамларга яхшиликни раво кўрадиган, истиқболни ўйлайдиган раҳбар. 18 февраль куни сайлов қутилари ёнига келиб, кимга овоз бериш муаммосини ечишда қийналиб қоладиганлар учун мен Низом Исомовичнинг ҳаёт йўли, ижодий фаолияти, ташкилотчилик қобилияти ҳақида қисқача гапириб бермоқчиман.

* * *

Ҳамма нарса қиёслаганда ойдинлашади. Сарғайиб кетган фотосурат. Унда гуваладан тикланган бир нечта барак тасвирланган. Бир вақтлар улар ҳозирги кўп қаватли корпуслар, арчазор, мевали боғлар ва гулзорлар ўрнида бўлганлигини ҳатто хаёлан ҳам тасаввур қилиш

қийин. 2-республика руҳий касаллар колонияси бараклари билан область психиатрия шифохонасининг ҳозирги қиёфаси орасини қанча вақт ажратиб турибди, деб ўйлайсиз? Роппа-роса йигирма саккиз йил. Одамлар ёдидан чиқиб кетган Илонсойнинг тақир ерларида замонавий шифохона барпо этиш учун қанчадан-қанча куч-ғайрат сарфланганини эса ҳисоблаб бўлмаса керак.

* * *

Шаҳардан стационар дарвозасига қадар автобус қатнови йўлга қўйилганидан кейин (бош врач бунинг учун озмунча елиб-югурмади) касалхонага кўплаб келаётган кишилар бу ердаги ўзгаришларни кўриб, чуқур қониқиш ҳосил қилмоқдалар. Касалхона ҳудуди ҳаддан ташқари озода, сариштa, ям-яшил дарахтларга, гулларга бурканган, Қора денгиз курортларидан қолишмайди.

Баъзилар шундай савол беришади. «Буларнинг ҳаммаси ўз-ўзидан бўлмагандир? Қанча маблағ, куч-ғайрат сарфланганийкин?» Гапнинг очиғи, асосан меҳнат эвазига бунёд этилган. Бош врач таклифи билан ҳар ҳафтада шанбаликлар уюштирилди: хиёбон, гулзор, боғ режаси тортилиб, нав-ниҳоллар экилди, меҳр билан парвариш қилинди. Касалхона ҳудудини ободонлаштиришдан ҳеч ким четда қолмади. Энг аввал Низом Исомовичнинг ўзи қўлига белкурак ёки чўкмол ушлаб ишчи коржомасида ҳовлида пайдо бўларди. Шундан сўнг вақти бемалол врачлар, ҳамширалар, санитарлар, бошқа ходимлар, қолаверса, беморларнинг ўзлари ҳам унга эргашиб ишга киришиб кетишарди. Ҳеч ким мажбур қилинмасди. Ҳамма ўз ихтиёри, қалб даъвати билан ҳашарга чиқарди.

Бу ерда амалга оширилган барча ишларни инсонга муҳаббат, одамийлик туйғулари устунлиги билан изоҳлаш мумкин, холос. Газ ва водопровод, кўп қаватли, хоналари ёруғ корпуслар, гул, кўкатларга тўла, қушлар нағмаси ҳамиша авжига чиқиб турадиган пешайвон, теплица, ёрдамчи хўжалик... Айтганча, сут, гўшт, мева-чева ўзларига етиб ортади.

Даволаш корпусларидан бироз нарида ётоқхона бор, унда соғайиб кетган, аммо қариндош-уруғлари билан алоқаси узилган беморлар яшашади. Бу ҳам одамийлик тимсоли дейиш мумкин.

Корпусларни, муолажа хоналари, беморларга мўлжалланган палаталарни, энг янги жиҳозлар билан таъминланган лабораторияларни айланиб юраркансиз, бу ерда медицина ходимлари ва бош врачни ташвишлантирадиган муаммолар қолмаган бўлса керак, деб ўйлайсиз. Аслида эса ундай эмас. Чунки ҳаёт бир ерда тўхтаб турмайди. Низом Исомович соғлиқни сақлашнинг бугунги муаммолари ва вазифаларини ёш ҳамкасбларига қараганда ўткирроқ ҳис этади. Айни пайтда уларни тезроқ ечиш учун ҳеч тиним билмай ҳаракат қилади. Соғлиқни сақлаш программасини рўёбга чиқариш йўли қандай? Бу — медицина объектлари қуришга ажратилаётган фондларни тўлиқ ва муваффақиятли ўзлаштириш, мавжуд имкониятларнинг барчасини меҳнаткашлар соғлиғини муҳофаза қилишга жалб этиш, медицина ёрдамини аҳолига иложи борича яқинлаштириш, «қолдиқ» принципига барҳам бериш ва ҳоказолардир.

Шуни ҳам айтиш керакки, Низом Исомович Хўжаевнинг халқ депутатлари Самарқанд область Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатилиши унинг ўзи учун кутилмаган воқеа бўлди. Айни пайтда касалхона коллективи, қўшни қишлоқларнинг аҳолиси янглишмаган эдилар. Чунки бизнинг безовта давримиз учун сиёсий курашчилар — талабчан, хўжасизлик, сансалорликка мурасасиз, эзгу ғояларга чексиз садоқатли, маънавий ва маданий бойликларни қадрлай биладиган ва ҳимоя қила оладиган кишилар жуда зарур. Область руҳий касалликлар шифохонасининг бош врачи, коммунист, қайноқ қалбли, одамларга меҳрли Низом Исомович Хўжаевда ана шундай фазилатлар мужассам.

Е. ТРАВАС.

ШОИР ШАРАФИГА

Фарғона педагогика институтида Алишер Навоийнинг бюсти очилди. Бу ерда тантанали митинг бўлди. Унда олий ўқув юрти талабалари ва муаллимлари, шаҳар жамоатчилиги вакиллари иштирок этишди.

Асар муаллифи — фарғоналик ёш ҳайкалтарош, Ленинград рангтасвир, ҳайкалтарошлик ва меъморчилик институтини битириб чиққан Анвар Абдуғаниевдир. Буюк шоирнинг тошдаги қиёфаси ўрта асарларда яшаган Маҳмуд Музоҳиб чизган суратга қараб ишланди.

ШАХТАДА ПОРТЛАШ

МАКЕЕВКА (Донецк области), 15 февраль. (ТАСС мухбири Б. ГЕРЦЕНОВ.

«Макеевуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасининг К. И. Поченков номли шахтасида кеча соат 19 да 915 метр чуқурликда кўмир қазиб олинаётганида метан-ҳаво аралашмаси портлади. Бунинг натижасида 13 киши ҳалок бўлди. Турли даражада жароҳатланган кончилардан 10 киши касалхонага олиб келинди.

Украина ССР давлат контехника назорати Донецк округи бошқармасида хабар қилишларича, нима сабабдан портлаш бўлганлиги ҳозирча номаълум. Тергов бошланди.

Йилқичилик муаммолари

КИШНАЙВЕР, ТОЙЧОҒИМ!

Мен ишлаётган кафедра буюк селекционер В. А. Шчекин номи билан аталади. Чин инсон, дилкаш ва севимли устоз, йилқичиликнинг жонкуяр тарғиботчиси ва соҳанинг кўзга кўринган намояндаларидан бири ҳақида ўйлаганимда ҳам қувонаман, ҳам ўйга толаман. Қувончим боиси: ўлкамизда ана шундай фидойи инсонлар яшаб ўтганки, уларнинг хотираси кўнгилларни ёритиб турибди. Ўйланиб қолганимга сабаб: биз ўшандай табаррук зотлар қолдирган меросни авайлай олаяпмизми, деган истиҳола хаёлимдан нари кетмайди. Домла от зотининг жонкуяри эдилар. Бу ҳақда мен ҳозир, баайни от йилида кўп ўйлайман. Ана шу мулоҳазаларимни «Қишлоқ ҳақиқати» муштарийларига баён этгим келади.

Буни қарангки, 1990 йил Европа ҳисобида ҳам, шарқий рўзнома бўйича ҳам от йили экан... Ҳа, инсон билан қадимдан ёнма-ён иноқ турган, буюк саркардаю сардорларни, қанчадан-қанча чавандозларни машҳур этган, уларнинг ҳаётини сақлаб ўзини фидо қилган, араваю улов, омочу сўқони елкаси билан ҳориққанича тортган, халқнинг тўю томошасига мазмун киритиб, достонларда, қиссаю романларда тараннум этилган, инсоннинг оғирини енгил қилиб, деҳқоннинг экиш, тикиш, йиғиштириш, янчиш ишларига кучини сарфлаб, мағрурлигига қарамай, одамнинг яхши муомаласига итоат этиб, олдида бўйин эгган — тиз чўккан асл тулпор отлар эл хотирасида чуқур ва ўчмас из қолдирган.

Бу жониворни миниб сайр қилиш саломатлик гарови бўлиб келган ва шундай бўлиб қолиши шубҳасиз. Сиз отда овга чиққанмисиз? Унинг ўз гашти ва ҳумори бор. Кишини руҳан соғломлаштиради.

Инсоннинг баркамоллиги — соғлом ва дуркун саман билан боғлиқ десак муболаға бўлмас.

Лекин афсуски, кейинги даврий йил ҳисоби ана шу жонзот бошига кўп иқтисодий тушкунликлар тушганидан далолат беради. Ишқилиб XX асрга отда кириб, пиёда чиқмасак бўлгани. Ахир халқимизнинг асрий тарихида унинг ўрни алоҳида. Мозийда ўчмас из қолдиришимизда кўмакдош ҳамроҳимизга нисбатан бугунги муносабатимиз қай ҳолда?

Маълумки, 1918 йил мучал ҳисобида от йили бўлган. Ўшанда Ўзбекистонда ҳар 9 кишига биттадан, ҳозир эса 225 кишига биттадан от тўғри келаяпти. Бошқача қилиб айтганда, 1918 йили Ўзбекистонда 500.000 бош саману тулпор кишнаган бўлса, 1990 йилга келиб бу жонивор сони 89.000 бошга тушиб қолди. Йилқи сони эса 5 ҳисса камайиб кетди. Аҳвол шу тахлит давом этаверса, севимли йўлдошимизнинг зоти навбатдаги 2002 ёки 2014 янги от йилларида Қизил китобдан жой олмасмикин? Ёки набираларимиз уни кинода кўриб, ҳайвонот боғидан излашармикан? Яна қанча бонг уриш мумкин?! Бу борада йилқичиликка масъул идоралар, олимлар ва мутахассислар ўз фикр-мулоҳазалари билан, амалий ҳаракатлари билан бу офатдан қутқариш ва тармоқ шуҳратини тиклаш чорасини ишлаб чиқсалар айни муддао бўлур эди. Бу авлодларимиз биз учун тўла ҳолда мерос қолдирган табиий бойлик — йилқичиликни тиклаб олиш имконини берар эди.

Бу борада давлат наслчилик хўжаликларини ташкил қилиш, қорабайир зотини кўпайтириш, уларнинг шахсий хўжаликда ҳам боқилишини таъминлаш ва уларни «кимошди» савдоси орқали бошқа хўжаликларга сотиш зарур.

Тоғ олди яйловларига эга бўлган Бўстонлиқ, Бекобод, Оҳангарон, Ховос, Зомин, Бахмал, Ғаллаорол, Ургут, Чуст ва Поп каби районларнинг мутасадди кишилари ўз табиий шароитидан фойдаланиб, йилқичиликка ижара пудратини жорий этиб кооператив хўжаликлар очишни ўйлаб кўрсалар нур устига аъло нур бўларди.

Биз давлат аҳамиятига молик йилқичилик тараққиётини таъминловчи аниқ-равшан омиллар тегишли идора ва хўжаликларнинг ўн учинчи беш йиллик режаларида ўз ифодасини топади, деган умиддамиз.

Дастурхон тўкинлиги ва эл тўқлигини таъминлашда бу соҳа маҳсулоти олдинги сафдан жой олиши бежиз эмас. От боғлаб, қимиз истеъмол қилганмисиз? Бу соф, табиий, шифобахш ва севимли ичимлик юрак ва қон томирларининг ишини созлайди. Чарчоқни йўқ қилиб, кишини куч қувватга киритади, иш қобилиятини тиклаш билан, таомни яхши ҳазм қилдиради. Халқимиз бия сутини даволар хазинаси — ҳаёт манбаи деб бежиз айтмаган. Лекин бу хазинадан ўз ўрнида фойдаланишда ҳамон тартиб йўқ.

Ўз ҳаёт ва турмуш тарзида одамлар 1990 — от йилида кўп эзгу ниятларнинг ушалишини орзу қилмоқдалар. Келинг, ўша яхшиликларни чорасиз қолган жониворга ҳам тақсимлаб бериш мақсадида ва йилқичилик келажаги учун юртимизда от фондини ташкил қилиш ҳақида астойдил ўйлаб кўрайлик.

От ҳам, от йили ҳам ўз бошида қуёш чарақлашини кутаяпти.

Қани энди мучали от бўлган кишилар кўпчилик қатори бу хайрли ишга бел боғлаб киришишса. Бу борада эзгу ва савоб ишга қўл урган СССР халқ депутати, улкан олим ва шифокор С. Н. Федоровдан ўрнак олса арзийди. У кишининг шахсий ташаббуси билан Москва яқинида от заводи ташкил қилинди. Бу ҳақда янги 1990 йил оқшомида зангори экран орқали эшитиб мамнун бўлдик. Нега, Ўзбекистондаги каби иттифоқимизда ҳам йилқичиликнинг аҳволи танг.

Агар от фонди ташкил қилинса, у ҳолда кўп миллатли халқ сайлинининг саману ғиркўк билан боғлиқ ранг-баранг томошаларини ва жозибали от спортининг ҳамма турларини тартибли ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшган бўлур эдик. Бу албатта, ўз ўрнини топаётган, республика партия ва ҳукумати тиклаётган Наврўз байрамини — кўпкарию қизқувди каби ўйинлар билан жонлантириш ҳам демакдир.

Йилқичилик ривожланса беморларни баъзи бир хасталикдан қимиз билан даволаш шифохонаси очиш имконига эга бўлур эдик. Бу борада тегишли қишлоқ хўжалик ва соғлиқни сақлаш муассасалари ўз фикрларини изҳор қиладилар, деган умиддамиз.

Пировардида шуни қайд этиш ўринлики, қази-қартанинг барчага баробар муяссар бўлиши учун замин яратиш зарур. Лекин бу жараён йилқичилик ривожига путур етказмасин.

А. АМИРОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг чорвачилик кафедраси доценти.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДИР БИЗНИНГ ВАТАНИМИЗ

ХАРЬКОВ. «Электромашина» заводида ер ости кон электровозлари учун ишлаб чиқарилаётган моторлар янада қувватлироқ ва пишиқроқ тайёрлана бошланди. Шундай двигатель ўрнатилган электровоз бир қатнашда илгаригига қараганда бир ярим баравар кўп маъдан таший олади. Йил охиригача мингдан зиёд ер ости электровозлари Харьковда чиқарилган такомиллаштирилган моторларга эга бўлади.

КУЙБИШЕВ. Куйбишев области халқ назоратчилари тежамкорлик учун курашни янги йилда ўзларидан бошладилар. Аппаратга кетаётган сарф-харажатларни камайтириш учун область халқ контроли комитети ўзи ижарага олган машиналарнинг бир қисмидан воз кечишга қарор қилди. Халқ назоратчилари ўз шахсий автомобилларидан фойдаланишга аҳд қилдилар. Ҳозир уларга ўз машиналарида хизмат юзасидан юрганлари учун ҳар гал маълум миқдорда пул тўланади. Бу эса енгил машиналарни ижарага олишга нисбатан анча арзонга тушади. Халқ контроли комитети ўзи фойдаланаётган телефон номерлари миқдорини ҳам камайтирди. Бу номерлар 23 нафар ногирон ва меҳнат ветерани оилаларига берилди. Маҳаллий халқ контроли бу йил ўз эҳтиёжлари учун аввалгига қараганда 165 минг сўм кам пул сарфлашни ҳисоблаб чиқилди.

ТБИЛИСИ. «Тбилхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмаси илгари крахмал сотиб оларди, энди эса уни ўзи етказиб бераяпти. Бирлашма маҳаллий кондитер комбинатига нон ёпиш учун зарур бўлган бу маҳсулотнинг дастлабки туркумини юборди. Бирлашмада қанд диабети касаллигига чалинганлар учун мўлжалланган оқ грузин нонини тайёрлашнинг чиқитсиз технологияси ишлаб чиқилганлиги новвойларга ўзлари крахмал тайёрлашни йўлга қўйишлари учун имконият яратди. Буғдой унидан қилинган хамирни ёпиш олдидан ювилганида олинадиган қуйқадан улар крахмал тайёрлаш учун хом ашё сифатида фойдалана бошладилар.

МОСКВА. «Укртелефильм» студиясининг ижодий группаси ҳозирча «Космодром сари» деб номланаётган ҳужжатли фильмни суратга ола бошлади. Лентада сайёрамиздан биринчи бўлиб космосга учадиган журналистнинг қандай танлаб олингани, тайёргарликдан ўтгани ва коинот сари, сафари ҳақида ҳикоя қилинади. Дарвоқе, картина режиссёри Юрий Крикун бошқа номзодлар билан бирга СССР Журналистлар союзининг космик «марафон»ида қатнашаяпти. «Космодром сари» фильми устидаги иш ёзда, космонавт-журналист космосга парвоз этиб ерга қайтганидан сўнг охирига етказилади.

ОШКОРАЛИК КЎЗГУСИДА

ҒИРРОМЛИК

Тошкент — Душанбе поезди ҳали вокзалдан жилмасданоқ фикрларим айқаш-уйқаш бўла бошлади. Купега чиқиб, гоҳ ижодий сафар гувоҳномамга, гоҳ редакцияга келган шикоятномага қарайман. Наҳотки деҳқон фарзандининг, очиқроғи Ж. Пирназаров номли колхозда суяги қотган оддий бир тракторчининг ўғли «иши чатоқлиги»дан зорланиб қолаверса.

Мактаб биносига етиб келдик. Ўқитувчилар хонасига кўтариламиз. Остонага қадам қўйишим билан ўқитувчилар «яна мухбир келди» деб бир-бирига шивирлай бошлашди. «Келганингиз яхши-ку, бари-бир ҳеч нарса чиқмайди-да, ука», —деди ўрта бўйли аёл ўзини таништираркан. «Сиз менинг саволимга жавоб беринг: қани ошкоралик, қани демократия?». Ушинский номли 4-ўрта мактабда 25 йилдан буён математикадан дарс бериб келаётган, сочларига бироз оқ оралаган Раҳбарнисо Раҳматованинг сўзлари менга нақадар оғир ботмасин, охиригача босиқлик билан тинглашга мажбур эдим. Аёлнинг дадил гаплари юрагимга жиз-жиз ботар, унга қўшимча қилаётган аёлларга термулиб, қайта қуриш шабадаси жумҳуриятимизнинг чекка қишлоқларига ҳали биз газеталарда ёзаётган, радиода гапираётгандек етиб келмаганлигини сеза бошладим.

Иккинчи куни бундан баттарроқ арз-додларни эшитиш билан бошланди. Мана улардан айримлари — магнит лентасига туширилган ёзувлар:

«Мен тарих ўқитувчисиман, исми шарифим Қодиров Мамарасул, 33 йилдан буён дарс бераман. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови ҳақидаги Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг янги Қонунига асосан, умуман, ошкоралик ва демократия шароитига риоя қилган ҳолда 358-Узун сайлов округидан М. Кенжабоев номзодини Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига кўрсатган эдик. Шу колхозда туғилган, шу ерда ўрта мактабни тамомлаган. Уни яхши биламиз. Сариосиё район партия комитетининг биринчи котиби В. П. Хомяк номзоди ҳам кўрсатилган экан. Биз бундан бехабар эдик. Ўз сўзимизда қолавердик. Шундан сўнг райкомдан тазйиқ ўтказишди, лекин яна ўз номзодимизни қўллаб-қувватлайвердик. М. Кенжабоев совет граждани-ку, нега уни сайламаслигимиз керак? Хомякни икки йилдан буён кўрган эмасман. Депутатликка номзод сифатида программаси борйўқлигидан ҳам бехабарман. Қандай қилиб унинг номзодини ёқлашим мумкин?..».

«Мен Расулов Қурбонали. Шу мактабда ташкилий-тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосари бўлиб ишлайман. Мактабда аввал маҳаллий Советлар депутатлигига номзод кўрсатишга бағишланган йиғилишлар бўлди. Ана шулардан бирида ўқитувчилар нима учун биз ўз коллективимиз номидан республика Олий Советига депутат кўрсатолмаймиз, дейишди. Келинглар, жонкуяр бир кишининг номини атайлик, токи тилимиз яна куйиб қолмасин, дейишди.

Қонуннинг 31-бандида кўрсатилган қоидага амал қилиб, коллективимизда ишловчилар сони 200 нафарга етмаганлиги учун 4, 5, 6, 68-ўрта мактаблар ҳамда болалар ва ўсмирлар спорт мактаби коллективлари билан ўзаро келишиб, ташаббус группаси тузган ҳолда номзод кўрсатдик. Йиғилиш Ж. Пирназаров номли колхоз клубида бўлиб ўтди. Унда менинг, мактаб илмий бўлим мудири М. Маҳмудовнинг ҳамда СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси, қишлоғимизда туғилиб ўсган, ҳаммамиз яхши танийдиган иқтидорли ижодкор М. Кенжабоев номзоди кўрсатилди. Кенжабоев кўп овоз олди. Уч киши қарши чиқди. Катта томоша шундан кейин бошланди. «Нима учун биздан берухсат иш қиласизлар», — деб райком, райижроком вакиллари тазйиқ ўтказа бошлашди. Ҳатто область Совети ижроия комитетининг раиси Т. Менглиев ҳам келиб: «Нима учун бемаслаҳат номзод кўрсатасизлар, нима ҳақларинг бор», — деди. Янги қонунга кўра ҳар бир меҳнат коллективи, ҳар бир киши ихтиёрий номзод, хоҳласа ўз номзодини кўрсатиш ҳуқуқига эга-ку, дедим. Шундан сўнг район партия комитетига, район халқ таълими бўлимига чақириш бошланди. Ноқонуний иш қилгансизлар, номзодларингни қайтариб олинглар, деб талаб эта бошлашди. Биз кўнмадик».

Ҳа, қайта қуриш берган ва бераётган эркинликлар ҳақида газеталардан ўқиб, радио ва телевизор орқали эшитиб, кўриб, ўзларича бизнинг ҳам кўкракка шамол тегадиган кунлар ҳам бор экан-да, дея севиниб, ёшларга қайта қуриш сиёсатини баҳоли қудрат тушунтириб юрган мураббийларнинг ошкораликка таяниб қилган эркинликлари кўп ташвишлар келтирди. Бунга қўлимдаги қатор протоколлар, шикоятлар, тушунтириш хатлари, колхоз аҳли ва юқорида номлари тилга олинган ўқув даргоҳлари коллективлари ҳамда 358-Узун округ сайлов комиссияси аъзолари билан қилган ошкоравий суҳбатлар гувоҳ.

Ҳамма ҳангома, депутатликка номзоднинг ишончли вакилларидан бири Қ. Расулов айтганидек, ўша кунларда бошланди. Протоколнинг гувоҳлик беришича, 1989 йил 12 декабрь куни Ж. Пирназаров номли колхоз клубида 358-Узун сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод кўрсатишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда 4, 5, 6, 68-мактаблар ҳамда болалар ва ўсмирлар спорт мактаби коллективлари қатнашдилар. Шу билим даргоҳларида ишловчи жами 264 кишидан 182 киши иштирок этди. Ана шу йиғилишга киритилган таклифга кўра кўпчилик овоз билан М. Кенжабоев номзоди қўллаб-қувватланди. (179 киши ёқлаб овоз берган, уч киши қарши чиққан). Иккинчи номзод М. Маҳмудовга эса 173 киши қарши чиқди, уч киши ёқлаб овоз берди.

Ана шу протоколга бешта коллективнинг муҳри ҳам босилган. Ўз номзодларини кўрсатган колхоз аҳли, илм даргоҳларининг мураббийлари жуда эрта суюнишди. Ошкораликка, қайта қуриш сиёсатига шошиб шукроналар айтишди. Чунки улар ҳали маҳаллий ҳокимиятнинг нималарга қодир эканлигини тасаввур қилишолмасди-да. Орадан кўп ўтмай 358-Узун сайлов округи комиссиясининг раиси А. Қодиров зудлик билан райкомга чақиртирилди. Унга ва сайлов комиссиясининг бошқа аъзоларига танбеҳ берила бошланди. Улар ҳам бўш келишмади. Лекин райком ва райижрокомдагилар анойи эмас эдилар. Сўзини ўтказмаган номард деб туриб олишди. Мақсад — 1989 йилнинг 12 декабридаги қарорни бекор қилиш ва 358-Узун сайлов округидан битта номзодни — райкомнинг биринчи котиби В. П. Хомякни рўйхатга олдириш. Шунга кўра 1990 йил 9 январь куни шошилинч равишда 358-Узун округи сайлов комиссиясининг мажлиси чақирилди. Унда район партия комитети бюроси аъзоларидан саккиз нафари иштирок этди. Қишлоқ Совети атрофида райком инструкторлари кўз-қулоқ бўлиб туришди. Депутатликка номзод қилиб кўрсатилган М. Кенжабоев томонидан уч ишончли вакил — Қ. Расулов, Ш. Жумаев, Ў. Қаландаров қатнашдилар. Мажлисда бюро аъзолари дамба-дам одамларни чалғитишга ҳаракат қилишди. Раҳбарлар ўз фикрларида қатъий туришди. 12 декабрдаги мажлис қарори бекор қилинди. Шундан сўнг ноҳақликка чидолмаган сайловчилар вакиллари Тошкентга йўл олдилар. Уларнинг шикояти бўйича Сариосиёга келган Марказий сайлов комиссиясининг вакиллари М. Д. Хуснуллин ва А. Асомиддинов тазйиқ қонунга зид бўлганлигини, ҳамма ишни округ комиссиясига қўйиб бериш лозимлигини, ҳар бир меҳнат коллективи ихтиёрий равишда номзод кўрсатиш ҳуқуқига эга эканлигини «катталар»га тушунтириб қайтишди.

Орадан икки кун ўтгач, округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда иштирок этаётган райижроком масъул котиби М. Мирзаев: «Мажлис ўтказиш мумкин эмас, мен қаршиман», — деб туриб олди. Округ сайлов комиссиясининг раиси А. Қодиров унга қонунни тушунишини, берган маслаҳати учун миннатдорчилик билдиришини изҳор қилди, мажлиснинг боришига ҳалал бермасдан чиқиб туришини, масалани комиссия аъзоларининг ўзлари ҳал эта олишларини айтди. М. Мирзаев бунга кўнмади.

Тинимсиз елиб-югуришлар ва марказий сайлов комиссиясининг аралашуви билан М. Кенжабоев 1990 йил 14 январь куни Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинди. Номзод ва унинг ишончли вакиллари Қ. Расулов Ш. Жумаев, Ў. Қаландаровга гувоҳномалар берилди. Бу хабар Сариосиёга жуда тез тарқалди. Одамлар кечаги елиб-югуришлар, ҳали райкомнинг иккинчи котиби Ф. Ғ. Маҳмудов, ҳали райижроком раиси А. Аҳмедов, ҳали областдан келган вакиллар номига тушунтириш хатлари ёзиш чарчоғини унутишгандек эди. Лекин 358-Узун сайлов округи сайловчилари яна эрта суюнишган экан. 15 январь куни шахсан область Совети ижроия комитетининг раиси Т. Менглиев бошчилигида район раҳбарлари 358-Узун сайлов округига келишди ва кеча рўйхатга олинган номзод хусусидаги ҳужжатларни бекор қилишди. Номзод кўрсатиш ҳуқуқи ҳар бир меҳнат коллективига берилганлиги ва уни тасдиқлаш ёки рад этиш ваколати фақат округ сайлов комиссиясида эканлигини улар тушунсалар-да, қонунга зид боришаверди.

358-Узун округ сайлов комиссияси аъзолари ва М. Кенжабоевнинг ишончли вакилларига (Г. С. Ҳожибоева, Н. Боқиевдан ташқари) очиқдан-очиқ тазйиқ қилина бошланди. Яна тушунтириш хатлари, яна югур-югур...

«Бизнинг «Меҳнат» аҳоли участкамизда тўрт мингдан ортиқ киши яшайди. Ҳамма М. Кенжабоев номзодини қўллаб-қувватлади. Шунга кўра аввал ўзимизда, яъни мактабда йиғилиш ўтказдик. Округ сайлов комиссиясининг раиси А. Қодиров қўлига ҳужжатларни расмийлаштириб топширдик. Шундан кейин бешта ўрта мактаб коллективларининг умумий йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ҳам номзод якдиллик билан қўллаб-қувватланди. Шундан кейин район партия комитети ва райижроком томонидан бизга тазйиқ ўтказила бошланди. М. Кенжабоев номзодини кўрсатманглар, дейишди. Биз ўз сўзимизда турдик. Номзодимизни Хомяк номзодига альтернатив сифатида қўйинглар, халқ кимни хоҳласа сайласин, дедик. «Катта»лар кўнишмади. Аслида демократия ҳақиқий бўлса, район раҳбарлари бизнинг ташаббусларимизни қўллаб-қувватлашлари керак эди».

(М. И. Калинин номли 5-ўрта мактаб ўқитувчиси Ў. Қаландаровнинг сўзларидан).

«1989 йил 18 декабрь куни мени ва Қ. Расуловни райОНОга область Совети ижроия комитетининг раиси Т. Менглиев суҳбатга чақиртирди. Суҳбат чоғида у киши: «Нима учун Кенжабоев номзодини кўрсатдинглар?», — деди ва биздан йиғилишда қатнашган 72 нафар ўқитувчини бугуноқ бир соат ичида йиғиб беришимизни талаб этди. Биз бу ишни бажара олмаслигимизни, ўқитувчиларнинг кўпчилиги мактабдан узоқда яшашини айтдик. Эртаси куни, яъни 19 декабрь соат 14.00 да йиғиб беришимиз мумкинлигини ҳам уқтирдик. Лекин эртаси куни Т. Менглиев ўқитувчилар билан учрашмади».

(К. Д. Ушинский номли 4-ўрта мактаб ўқитувчилари М. Маҳмудов ва Қ. Расулов берган тушунтириш хатидан).

«Сариосиё ҳақиқати» газетасининг 1989 йил 14 декабрь сонида нигоҳни дафъатан тортувчи шундай сарлавҳа бор: «Муносибларга ишонч». У биринчи саҳифада берилган. Қуйидаги сатрларни ўқиймиз:

«Республика халқ депутатлигига сайлов ўтказувчи 358-Узун сайлов округи бўйича 4, 5, 6, 68-ўрта мактаблар ҳамда болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари меҳнат коллективларининг қўшма йиғилиши бўлди. Йиғилишда якдиллик билан СССР Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси правлениесининг аъзоси, шоир, публицист, таржимон Мирзо Кенжабоев номзоди республика халқ депутатлигига кўрсатилди».

Ноҳақликнинг энг аянчли томони Узун пахта тозалаш заводида рўй берди. 1989 йилнинг 2 декабрида корхона коллективи 358-Узун сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод кўрсатишга тўпланди. Завод директори Г. Жияновга округ сайлов комиссиясининг раиси А. Қодиров саволчан назар ташлади. «Хўш, нима кам?» — деди директор. «Одам», деди раис. «Нега бўларди, қонунга хилоф-да». «Қўяверинг, ўзим тўғрилайман», — деди директор. Шундай ҳам бўлди: ҳаммасини директорнинг ўзи тўғрилади. Чунки у шу ердан номзоди кўрсатилган биринчи котибнинг ишончли вакили эди.

Протоколларни варақлаб ажабланасан, киши. Қоғозда 250 киши қатнашганлиги ва бир овоздан номзод кўрсатилганлиги қайд этилган. Қонуннинг 31-моддасидаги 4-бандда шундай дейилади:

«Агар депутатликка номзод кўрсатишга бағишланган йиғилишда меҳнат коллективи аъзолари умумий сонининг ярмидан кўпроғи, конференцияда эса делегатларнинг камида учдан икки қисми қатнашса, йиғилиш (конференция) қонуний деб ҳисобланади».

Завод директори ҳам бунга риоя этганида эди, меҳнат коллективининг ярмидан кўпроғи йиғилган бўларди. Чунки завод маъмурияти томонидан берилган ёзма маълумотга кўра Узун пахта тозалаш заводи коллективи 694 кишини ташкил этади. Заводнинг 358-Узун сайлов округи территориясида жойлашган қисмида эса 502 киши ишлайди. Балки расмиятчилар пахта заводининг бош корхонасида фақат 350 киши ишлайди-ку, деб эътироз билдиришар. Унда нега айнан ана шу ибора, яъни «бош корхона» сўзи протоколларда акс эттирилмаган? Юз кишидан сал ошиқроқ одам сиғадиган завод клубида 250 кишининг қатнашганлиги ҳам мантиққа тўғри келмайди.

Бўйнида иллати борнинг оёғи қалтирайди, деб бежиз айтишмайди. Директор Г. Жияновнинг тилида эса бир калима: «Ишқилиб сайлов тинч ўтиб олса бўлди эди». 5 февраль куни М. Кенжабоевнинг ишончли вакиллари Қ. Расулов ва Ш. Жумаев билан биргаликда директор ҳузурига очиқ чеҳра билан кирдик. Саломаликдан сўнг ўзимни танитдим. 1989 йил 2 декабрь кунги йиғилиш протоколи билан танишиш ниятида эканлигимни билдирдим. «То раҳбарлардан, шахсан райкомнинг биринчи котибидан расмий руҳсат бўлмаса ҳеч қандай ҳужжат кўрсатмайман», деб туриб олди у. Балки бу жиҳатдан ҳақдир, шундай топшириқ бордир. Лекин репортёрни қўлимиздан тортиб олишга, «фақат менинг ихтиёрим ва рухсатим билангина микрофонга қўл теккизасиз» дейишга, билмадим, ким кўрсатма берди экан. Ана шу ерда мен матбуот тўғрисидаги қонунни орзиқиб кутаётган заҳматкаш ҳамкасбларим қоғозбозлар қаршисида қанчалик мулзам бўлиб туришларини яна бир бор тасаввур қилдим. Хуллас, директор бизни чақирмаганлигини, чақирилмаган меҳмон билан гаплашишга эса вақти йўқлигини таъкидлаб хонадан қувиб чиқарди.

Шу куни райижроком раҳбарларини тополмадик. Район партия комитетининг иккинчи котиби Ф. Ғ. Маҳмудов билан мен қабулхонада, у эса уйида, яъни телефон орқали гаплашдик. У киши менинг ким эканлигимни ва нима мақсадда келганлигимни суриштиргач, шундай деди: «Ука, биринчидан, мухбир бўлсангизда М. Кенжабоев масаласи билан шуғулланишга ҳаққингиз йўқ, сайлов комиссияси сизга ҳеч қандай ҳужжат кўрсатмайди, овора бўлманг». Фикрингизни билмоқчи эдим, нима учун номзоди олиб ташланган, бунга ҳаққим бордир, ахир, дедим, «Йўқ— деди котиб қатъий — айтдим-ку, бу масалада бугун ҳам, эртага ҳам сиз билан келиша олмаймиз».

Районда юрган икки кун давомида мени бир фикр қийнар эди: Нега ҳамон эски иш услублари ҳукмрон, директор ҳам, котиб ҳам мухбир билан юзма-юз гаплашишни хоҳлашмайди? Бу саволни область партия комитети идеология бўлимининг мудири Х. Э. Эрматовга берганимда, у киши: «Ука, энди ҳафа бўлмайсизда, мана шунақа секретарлар билан ишлаяпмиз», — деди. Мен-ку хафа бўлмасман-а, лекин колхоз ёки совхозда иши битмай оёғидаги керза этикка ёпишган лойдан, устидаги жанда чопонидан ийманиб қабулхонада ўтирган деҳқон ўзи учун сўнгги паноҳ саналган Ф. Маҳмудовдан шунақа дўқни эшитса, қай аҳволга тушаркин?

Область партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар билан ишлаш бўлими мудирининг муовини, область сайлов комиссияси раисининг ўринбосари М. Х. Қаҳҳоров мен билан бўлган суҳбатда Кенжабоев номзоди сайлов тўғрисидаги қонуннинг 31-бандига асосан олиб ташланганлигини таъкидлади. Хўш, шундай ҳам бўлсин, лекин район раҳбарларининг қилаётган ишлари сайлов тўғрисидаги қонуннинг қайси бандига тўғри келади?

Райондаги раҳбарлар ҳам, область вакиллари ҳам сайловчилар билан суҳбатларда, шахсан менинг ўзим билан мулоқотда Кенжабоевни яхши танимасликларини, у йирик масалаларни ҳал қилишга ноқодирлиги хусусида эътирозлар билдиришди. Кенжабоев деганда елка қисувчи баъзи раҳбарларга эслаб қолишлари учун айрим қайдларни қўшимча қилмоқчиман. Маълумки, у Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қошидаги тил комиссиясининг аъзоси сифатида фаол иш олиб борди. Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқишда қатнашди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қошидаги тил муаммоларини ўрганувчи ишчи группасининг аъзоси. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси қошидаги Оролни қутқариш комитетининг аъзоси ва шу комитет қошидаги Сариосиё муаммолари комиссиясининг раиси. Менимча, депутатликка номзод учун мана шулар етарли бўлса керак.

Январь ойи ўрталарида юз берган яна бир воқеа «катталар» жонига ора кирди. Улар М. Кенжабоев номзодини ёқлаб чиққан А. Лоҳутий номли 6-ўрта мактаб коллективини бир қадам орқага чекинишга мажбур қилишди. Мактаб коллективи номзод кўрсатишга бағишланган умумий йиғилишда қатнашмади, деган сўзлар расмийлаштирилди. Мирза Кенжабоевни ёқлаб чиққан сайловчиларга ана шу ҳангомалар билан танишиш истагини билдирган мухбирларга қалбаки ҳужжат дастак қилинаверди. Мен шу мактабда бўлиб, ўқитувчилар билан суҳбатлашдим. Улар ҳақиқатан ҳам руҳий чарчашган, ҳамма нарсага хавфсираб қарашарди. Муаллимлар 1989 йил 12 декабрдаги умумий йиғилишда қатнашганликларини тан олишди. Бу ҳақда эса район раҳбарларига билдирмаслигимни сўрашди. Менга қирқ кишилик коллективдан иборат ушбу мактаб вакилларидан 26 нафари йиғилишда қатнашганлиги маълум бўлди. Шунисига ҳам шукр! Ҳали кишиларда имон завол топмаганига шукр!

Областда ҳам, районда ҳам менга бир гапни қайта-қайта уқтиришди: «Поезд юриб кетди, энди бари-бир, Олдинроқ ҳаракат қилиш керак эди».

Мақолага сўнгги сўз ўрнида Ўзбекистон ССРнинг халқ депутатлари сайловлари ҳақидаги қонуннинг 14-моддасидан кўчирма келтирмоқчиман:

«Зўрлик ишлатиш, алдаш, дўқ қилиш ёки бошқача йўл билан Ўзбекистон ССР гражданининг Ўзбекистон ССР халқ депутатини сайлаш ва халқ депутати бўлиб сайланиш, сайловолди тарғиботини олиб бориш ҳуқуқини эркин амалга оширишга тўсқинлик қилувчи шахслар, шунингдек, сайлов ҳужжатларини сохталаштирган, овозларни атайлаб нотўғри ҳисоблаган, яширин овоз беришни бузган ёки ушбу қонунни бошқача тарзда поймол этган сайлов комиссиясининг аъзолари, давлат ва жамоат маҳкамаларининг мансабдор шахслари қонунда белгилаб қўйилган тарзда жавобгар бўладилар. Депутатликка номзоднинг шаъни ва қадр-қимматини ерга урадиган, ёлғон маълумотларни матбуотда эълон қилган ёки бошқача усул билан тарқатган, сайлов комиссияларининг аъзоларига нисбатан ҳақоратли муносабатда бўлган шахслар ҳам жавобгарликка тортилади».

Шодиёр МУТАҲАРОВ,
Ўзбекистон радиосининг мухбири— «Қишлоқ ҳақиқати» учун.

* * *

Мазкур мақола саҳифага қўйилаётган пайтда «Правда» газетасининг 16 февраль сони қўлимизга тегди. Унинг биринчи бетида марказий рўзноманинг Ўзбекистон бўйича мухбири Одилбек Қайипбергановнинг «Сайловни қаршилаб» рубрикаси остидаги мақоласи берилган. Газетхонлар эътиборига ундан олинган қуйидаги шингил кўчирмани ҳавола этамиз:

«Гарчи номзодларни рўйхатга олиш қонунга биноан 18 январда тугалланган бўлса-да, анча-мунча эътирозлар туғдирди. Масалан, 358-Узун округида сайлов комиссияси январь ойида айнан бир масала юзасидан уч марта тўпланди ва ҳар сафар бир-бирини инкор этувчи қарорлар қабул қилинди. Биринчи мажлис танҳо номзод—Сариосиё район партия комитетининг биринчи котиби В. Хомякнинг номзодини «қонунлаштирди», иккинчи йиғинда комиссия вакиллари ҳужжатларни текширганларидан сўнг В. Хомякни ва асли шу ерлик бўлган республикада таниқли ёш шоирни рўйхатга олди. Эртаси куни районга Сурхондарё область партия комитети бюроси аъзоси, оближроком раиси Т. Менглиев етиб келди ва округ комиссияси кўпчилик овоз билан ўзининг... дастлабки қарорига қайтди.

Район партия комитетига қўнғироқ қилдим, телефонда биринчи котиб В. Хомяк.

— Сиз рақибсиз қолганингизга қандай муносабат билдирасиз!

— Умуман мен рақибларга қарши эмасман, лекин бунақа оруғлар кўп-ку...

Нима ҳам дердик, Владимир Петрович ҳақ. Дарвоқе, маълум бўлишича, у район Советида мандат олиш учун ҳам «ўз соясини билан» «кураш» олиб бораяпти».

Ҳа, В. П. Хомякнинг қандай йўл тутаётганлигидан эндиликда иттифоқ газетхонлари ҳам воқиф бўлишибди. Бу ёғи район коммунистлари сардорининг виждонига ҳавола!

Ҳар ҳафта шанба сонида

Мўйчинак

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида

ТЎЙДАН ОЛДИН НОҒОРА

Қингирликнинг қийиғи, лоқайдликнинг лойқаси чиқди. Санамай саккиз деган мудир ва унинг саховатидан фойдаланиб юрганлар типирчилаб қолишди.

Қашқадарё областининг Ульянов районида антиқа «янгилик» содир бўлди. Бу ердаги Ойбек номли мактаб янги бинога кўчиб ўтгач, унинг ўрнида болалар боғчаси ташкил этиш лозим топилган экан. Бу хушхабар тезда Хитой, Хўжахитой, Тошқудуқ, Дўстлик қишлоқларига тарқалиб, ёш болали ота-оналарни беҳад қувонтирганди.

Афсуски, ишлар аччиқ ичакдек чўзилиб кетди. Район Советни ижроия комитетининг мактаб ўрнида боғча ташкил этиш тўғрисида 1988 йилда чиқарган қароридан сўнг халқ таълими бўлимининг мудири А. Холов дарҳол амалий ишга киришди. У 211—к сонли буйруқ билан Назокат Ғойибовани боғча мудираси қилиб қўйган. Мудира ҳам қўл қовуштириб қараб тургани йўқ. У боғчани керакли жиҳозлар билан таъминлаш ва лаёқатли тарбиячилар топишга ҳаракат қила бошлади. Тез кунда тарбиячилар, энага, хўжалик мудири, қоровул ва бошқа хизматчилар ишга қабул қилинди. Булар ноҳия халқ таълими бўлими томонидан расмийлаштирилди. Шундан сўнг бўлим қошида ташкил этилган «Берёзка» кооперативи қурувчилари 3762 сўм эвазига эски бинони жорий ремонтдан чиқариб беришди. Мудир ва мудира келишиб, бўлғуси боғча номини «Гулдаста» деб эълон қилишди. Боғчани очишга шайланишаётганда хоналарга иситиш қувурлари ўтказиш унутилгани билиниб қолди. Аммо буни ими-жимида ҳал қилишнинг иложи бўлмади. Негаки, иссиқлик қувурлари ўтказиш учун хоналарни кенгайтириш, қайта ремонт қилиш учун яна ўн минг сўм сарфлаш керак эди. Мудира буни ҳал этолмай, боғчани очилади ёки шундай тураверади дейишга ҳам ботинолмай қолди. Ноҳия халқ таълими бўлимидагилар эса ишга тушмаган «Гулдаста»га мудира ва олти хизматчининг сўррайиб кириб-чиқиб юришларини кўриб, билиб туриб миқ этишмади. Ниҳоят, боғча очилишига муштоқ бўлганларнинг тоқатлари тугади, тегишли жойга арз қилишга мажбур бўлишди. Шундан кейин маъмурий органлар суриштирганларида йил бўйи бир кун ҳам фаолият кўрсатмаган боғча учун давлатнинг 3175 сўмдан ошиқ маблағи соврилгани аниқланди.

Маълум бўлишича, ноҳия Совети ижроия комитети 1989 йил 23 февралда Ойбек номли мактабнинг эски биносини маҳаллий Советлар йўли билан болалар боғчасига айлантириш ҳақида қарор чиқарган ва буни халқ депутатлари область Советидан тасдиқлаб бериш сўралган. Ноҳия халқ таълими бўлимининг мудири бўлса бу қарорнинг тасдиқланишини ҳам кутмай, ўзбошимчалик билан боғчани очишга отланган. Ҳали битмаган боғчага мудира тайинланган ва унга анжомлар сотиб олишга рухсат этилган. Натижада 1989 йилнинг 1 январидан октябрь ойига қадар очилмаган боғча мудирасига 1450 сўм 70 тийин, амалда бору ҳеч иш қилмаган олти хизматчига 1426 сўм 81 тийин маош тўланган. Бу ошкора кўзбўямачилик ва молия интизомини бузиш ноҳия халқ таълими бўлими мудири А. Холов, бош бухгалтери Ш. Мукаррамовни чивин чаққанча ҳам безовта қилмаган.

Фактлар тасдиқлангач, қонунбузарларнинг кўзлари мошдек очилди. Қилмишқидирмиш. Давлат маблағи ҳисобига сахийлик қилиб юрган А. Холов ва Ш. Мукаррамовларга маъмурий чора кўрилди. Шу билан гап тамом, вассалом деса ҳам бўларди. Афсуски, шунча шов-шувга сабаб бўлган, меҳнаткаш ота-оналар интизорлик билан кутаётган боғча ҳали ҳам очилгани йўқ. Ремонт ишлари ҳамон ўлда-жўлда. А. Холов эса бепарво. Область халқ таълими бўлимидаги раҳбарлар-чи? Наҳотки, улар «Гулдаста» очилмай ётганидан бехабар бўлишса?! Боғчага муштоқ ота-оналар арзига эътибор бермоқ фарз.

Ж. ЮСУПОВ,
М. ЖЎРАЕВ.

Жавоб келди

«АНҚОНИНГ УРУҒИ»

Халқ депутатлари Янги Нишон шаҳар Совети ижроия комитети маълум қиладики, «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг 1989 йил, 6 декабрь сонида босилган ана шу сарлавҳали мақола район коммунал уй-жой бошқармаси коллективи йиғилишида муҳокама этилди. Унда камчиликлар рўй-рост очиб ташланди. Халқ депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг қарорига биноан ўз вазифасини эплай олмаганлиги учун район коммунал уй-жой бошқармасининг бошлиғи Х. Аннаев вазифасидан четлаштирилди. Камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди. Уларнинг бажарилиши назорат остига олинди.

Х. ОЛИМОВ,
халқ депутатлари Янги Нишон шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси.

«ЛОҚАЙДЛИКМИ ЁКИ...»

«Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг 1989 йил 16 декабрь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақола юзасидан текшириш ўтказилди. Унда келтирилган фактлар тўла тасдиқланди.

Кўрлар жамиятининг аъзоси Ислом Файзиев уйига телефон ўрнатиб берилди. Меҳнат ногирони Латофат Мансурованинг аризаси инобатга олиниб, унинг хонадонига жорий йилнинг март ойида телефон тушириб бериш мўлжалланмоқда. Шунингдек, Жўра Самадов, Ҳасан Хўжаевларнинг талаблари ҳам 1990 йилнинг тўртинчи кварталида қондирилади.

Ж. БОЗОРОВ,
Шофиркон район алоқа бўлимининг бошлиғи.

ТИЛ БОШҚАЮ ДИЛ БОШҚА

Иш тугашига ярим соат қолганда бошлиғимиз ходимларни бир жойга жамлаб, кичкинагина маъруза қилди.

— Ўртоқлар, — деди у ўрнидан туриб, — ўзбек тилига давлат мақоми берилиши муносабати билан эртадан эътиборан барчани она тилида гаплашишга даъват этаман. Понятно?

Эътироз билдиришга оғиз жуфтлаган эдим, телефон жиринглади. Бошлиқ унинг гўшагини кўтарди-да:

— Слушаю, — деди.

Ренат РАҲИМОВ.

НАСРИЙ МАСАЛЛАР

ТИПРАТИКАН БИЛАН ҚУЁН

Типратикан Қуён билан дўст тутинди-ю уни уйига меҳмонга таклиф қилди. Зиёфат яхши ўтди. Лекин Қуён бошқа ҳеч келмади.

— Ҳа, Қуёнжон, биз томонларга ҳеч келмай қўйдинг? Қани, уйга марҳамат, — деди Типратикан.

— Раҳмат, ишим кўпроқ, — деди Қуён беихтиёр бир сесканиб. Унинг эсига Типратиканнинг игналари тушган эди.

ТУХУМЛАР

— Вой, тухумларингнинг ҳаммаси бир хил-ку, — дейишди Товуққа.

— Ҳали ичидаги жўжалар чиқсин, кўрасиз — жавоб қилди Товуқ.

Табиат ўз ишини билиб қилади, у — ношуд архитектор эмас.

ИГНА

— Ҳаммани кийинтирасан-у, лекин нега ўзинг доим яланғочсан? — деб сўрашди Игнадан.

— Иш кўп, қўл тегмайди, — деди Игна, кейин кулиб қўшимча қилди. — Бўзчи белбоққа ёлчимайди, деганларини эшитмаганмисиз?

Игнадай камтар, меҳнаткаш озми!

ЁПИШМАГАН ЯМОҚ

Шоҳига бўздан ямоқ қилдилар. У ўзига зеб бериб, ўзини кўз-кўз қила бошлади:

— Бир вақт қарасак — зарур бўлиб қолибмиз. Келинг, иложи йўқ, шу ер сизга қараб қолди, дейишди. Нима ҳам қилардик, энди шоҳи бўлгани билан жуда юпқа нарса, ҳеч нарсага чидамайди. Бизнинг йўриғимиз бошқа...

Ёпишмаган ямоқ деб шуни айтсалар керак-да!

СИЛОВСИН ТЕЛПАК

— Одамлар мени яхши кўришади, доим бошларида кўтариб юришади, — деб қолди Силовсин.

— Э, тентак, сени эмас, шилиб олинган терингни телпак қилишади, — дейишди унга.

М. ХУДОЙҚУЛОВ.

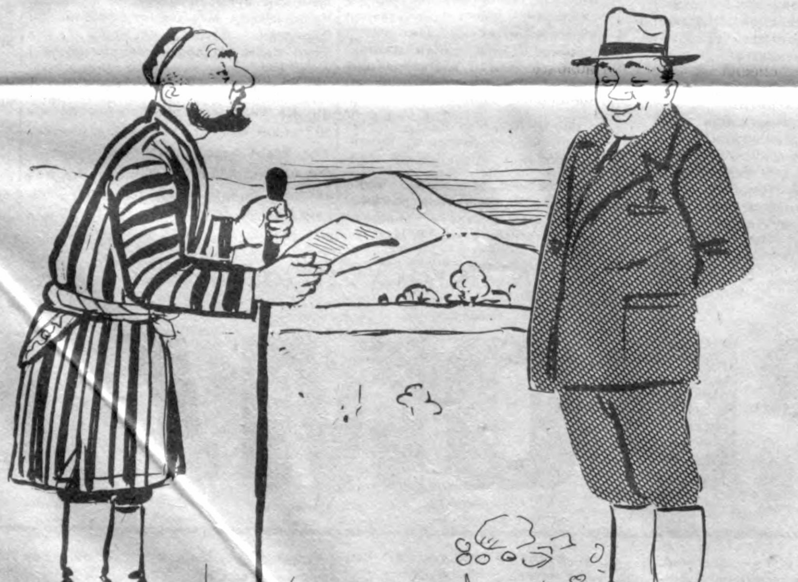

— Болам, менга ҳам ер берсанг...
— Ерни бели бақувватлар олишаяпти.

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

ДЕҲҚОН БУВА ЎГИТЛАРИ

Юзингга мақтагандан эҳтиёт бўл.

* * *

Ўз бошингни қотир-у ўзгалар бошини қотирма.

* * *

Ортингдан ҳеч ким эргашмаса, олдинда юрганингдан не фойда?

* * *

Адашмай десанг, кўпчилик юрган йўлдан юр.

* * *

Фикринг кенг, гапинг калта бўлсин.

* * *

Ўзгалардан эмас, ўзингдан камчилик топишга одатлан.

СПОРТ ахбороти

ЧИМ ХОККЕЙ

Покистоннинг Лахор шаҳрида эркаклар ўртасида жаҳон биринчилиги давом этаяпти. Бу йирик мусобақада мамлакатимиз терма командаси шарафини андижонлик Ваҳоб Йўлдошев, Фарид Халитов ва Игорь Данилов ҳам ҳимоя қилишмоқда. Совет хоккейчилари қатнашаётган группада Голландия, Австралия, Франция ва Аргентина терма командалари бор.

Вакилларимиз илк турда ҳиндистонликлар билан учрашиб, очкони бўлишиб олдилар — 1:1. Кейин эса голландияликларга имкониятни бой (2:5) бердилар.

Ҳозир бу группада тўрт имкониятдан шунчадан очко тўплаган Австралия ва Голландия командалари пешқадамлик қилишаяпти.

СУЗИШ

Жаҳон кубоги мусобақасининг дастлабки босқичида совет спортчилари муваффақиятли қатнашмоқдалар. Улар биринчи куни икки олтин ва тўрт кумуш медални қўлга киритдилар. Айниқса киевлик Евгений Котряга (50 метрга баттерфлей усулида сузишда) ва москвалик Дмитрий Волков (шу масофага брасс усулида) энг яхши натижаларга эришдилар.

Эртаси куни Дмитрий Волков яна зафар қучиб ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди. Бу сафар у 100 метрли масофага брассча сузишда 1 минут 02,42 секунд натижа кўрсатди. Ленинградлик Елена Дендеберовага 200 метрли масофага комплекс усулда сузишда тенг келадиган рақиблар топилмади.

ВОЛЕЙБОЛ

Эркаклар командалари ўртасида кубок эгалари кубоги учун навбатдаги учрашувлар ўтказилди. Биллур соврин баҳсида қатнашаётган Москва области динамочилари Лионда маҳаллий АСУ клубини енгиб (3:1), ўз группаларида соврин учун курашни давом эттириш ҳуқуқини берувчи иккинчи ўринни нақд қилиб қўйдилар.

* * *

СССР биринчилигидаги галдаги учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Автомобилист» (Ленинград) — «Локомотив» (Харьков) — 3:2, МАСК — «Дорожник» (Олмаота) — 3:0, «Шахтёр» (Донецк) — «Север» (Новосибирск) — 3:0.

Тошкентнинг «Автомобилист» командаси олий лигада ўз мавқеини сақлаб қоладими? Бу қийин, лекин амалга оширса бўладиган вазифа.

Тошкентлик волейболчи қизлар ҳеч қачон биринчиликда бунчалик бўш қатнашмаган эдилар. Команда охирги босқичда Ленинград ва Ригада тўрт учрашувни бой берди. Яқинда эса ўз майдонида Москва армиячиларига икки маротаба ютқазди.

Вакилларимиз 21 ва 22 январда Одессанинг «Январка» командасини қабул қиладилар. Бу учрашувлар «Автомобилист»нинг кучлилар сафида қолиш-қолмаслигини ҳал қилади.

КАМОНДАН ОТИШ

Хотин-қизлар ўртасидаги мамлакат биринчилиги касаба союзлари спорт жамияти мерганларининг ғалабаси билан (978 очко) якунланди. Бу муваффақиятга чебоксарлик И. Солдатова, тирасполлик Н. Валеева ва олмаоталик Я. Тунияи муносиб ҳисса қўшдилар.

«Меҳнат резервлари» иккинчи, «Динамо» жамияти вакиллари учинчи бўлишди.

Муҳаррир ўринбосари
Н. ЁҚУБОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

АГАР СИЗ ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИ МУЛКИНИ ИХТИЁРИЙ СУҒУРТА ҚИЛДИРИШ ШАРТНОМАСИНИ ТУЗГАН БЎЛСАНГИЗ

ЕТКАЗИЛГАН ЗИЁН ЎРНИ ҚОПЛАНИШИГА КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ

Бу турдаги давлат суғуртасида тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида ишлайдиган давлат корхоналари (бирлашмалари, муассасалари)га қарашли мол-мулклар, ёнғин, портлаш, сув босиши, ер ўпирилиши, тупроқ сурилиши, яшин уриши, ерости сувлари таъсири, зилзила, газ отилиб чиқиши, ёнғин чиқиши, авариялар ёки табиий офат туфайли электр қуввати бериш тўхтатиб қўйилиши, авариялар, шу жумладан транспорт воситалари, иситиш системаси, сув ва канализация тармоқларидаги авариялар ёки ҳоказолар натижасида нобуд бўлиш ёки шикастланиш ҳолларидан суғурта қилинади.

Суғурта қилиш икки турдаги шартномалар бўйича амалга оширилади.

Асосий шартнома бўйича — корхоналарга тегишли барча мол-мулк: бинолар, иншоотлар, узатиш қурилмалари, қувватга оид, ишчи ва бошқа машиналар, ускуналар, транспорт, воситалари, балиқ овловчи ва бошқа кемалар, ов қуроллари, тугалланмаган ишлаб чиқариш ва капитал қурилиш объектлари, асбоб-анжомлар, тайёр маҳсулотлар, буюмлар, хом ашё, материаллар ва бошқа мол-мулклар суғурта қилдирилади.

Қўшимча шартнома бўйича — корхона томонидан мол-мулкни ижарага олиш шартномаси бўйича (агар бу мулк ижарага берувчи томонидан суғурта қилинмаган бўлса) ижарага олинган ёки корхона томонидан бошқа ташкилотлар ёки аҳолидан қайта ишлаш, тузатиш, ташиш, текшириш, сақлаш ва ҳоказо мақсадлар учун қабул қилинган мол-мулк суғурта қилдирилади.

Мол-мулкнинг бир қисмини суғурта қилдириш юзасидан ана шу мулк билан тажриба ёки тадқиқот ишларини ўтказиш, уни кўргазмада намойиш этиш вақтига корхона билан шартнома тузилиши мумкин.

Суғурта қилдирувчининг ёзма аризасига биноан мол-мулк алоҳида баҳода қулфни бузиб (босқинчилик қилиб) ўғирлаш, транспорт воситаларини ҳайдаб қочиш ҳолларидан қўшимча равишда суғурта қилдирилиши мумкин.

Ҳужжатлар, нақд пуллар, қимматли қоғозлар, иш ёғочлари ва ўрмонда ёғоч кесиш ҳамда уларни оқизиш пайтидаги ўтинлар, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили, кўп йиллик ўсимликлар, ҳайвонлар суғурта қилинмайди. Шунингдек, ер сурилиши, ўпирилиши, сув тошқини ва бошқа табиий офат хавфи бўлган минтақада жойлашган қурилишлар, иншоотлар ва бошқа мол-мулклар ҳам суғурта қилиниши мумкин эмас.

Асосий ва қўшимча шартномалар бўйича суғурта тўловлари миқдори суғурта пулининг қуйидаги фоизлари ҳажмида белгиланади:

— нефть-газ қазиб чиқарувчи, кон қазиб чиқарувчи, нефть-газни қайта ишлаш, нефть-химия, химия, кон-бойитиш, металлургия, ёғочсозлик, транспорт, савдо, энергетика корхоналари учун — 0,15 фоиз (ўғирлик) талончилик (учун жавобгарлиги билан — 0,3 фоиз);

— машинасозлик, қурилиш ва бошқа корхоналар учун — 0,1 фоиз (ўғирлик) талончилик (учун жавобгарлиги билан — 0,2 фоиз);

— транспорт воситалари учун — 1 фоиз (ҳайдаб қочиш учун жавобгарлиги билан —2 фоиз);

— ов қуроллари учун —3 фоиз (ўғирлик) талончилик (учун жавобгарлиги билан — 4 фоиз).

Суғурта қоидаларига кўра суғурта қилдирувчи тўловлар миқдори тегишлича камайтирилган ҳолда зиённинг тўланишида ўзи танлаб олган миқдорда шахсан иштирок этиши мумкин. Бу ҳолда суғурта пулини тўлашда унинг миқдори шу зиён ўрнини қоплашда суғурта қилдирувчининг шахсан қўшган ҳиссасига тенг қийматга камаяди.

Корхоналар мулкини суғурта қилиш шартномалари 1 йилга ва номаълум муҳлатга тузилиши мумкин. Кейинги ҳолатда мол-мулк қиймати ва йиллик тўловлар қиймати ҳар йили қайта ҳисоб-китоб қилинади. Шартнома мулкининг тўла қийматига ёки қийматининг муайян ҳиссасига тузилиши мумкин.

Мол-мулкини тўлиқ қийматига суғурта қилдирган ҳамда уч, тўрт, беш ва ундан ортиқ йиллар мобайнида суғурта тўловларини йиллик миқдори шунга яраша 5, 10, 15 фоизга камайтирилади.

Бинолари, иншоотлари ва бошқа мол-мулклари Давлат ёнғин назорати органлари ёки тегишли министрликлар ва маҳкамаларнинг ёнғиндан сақлаш органларининг хулосасига мувофиқ ёнғин хавфсизлиги талабларига жавоб бера оладиган корхоналар учун ҳисоблаб чиқарилган тўловлар миқдорининг 5 фоизи чегириб ташланади.

Суғурта пули корхона ва давлат назорат органларининг вакилларининг мажбурий иштирокида давлат суғурта органи томонидан тузилган хулосанома асосида ва давлат суғурта органи томонидан ҳисоблаб чиқилган зиён миқдорида тўланади.

Янги турдаги суғурта шартлари билан батафсил танишиш ва шартнома тузиш учун ўзингиз истиқомат қилиб турган шаҳар, район давлат суғурта инспекциясига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ўзбекистон ССР Давлат суғурта идораси.
«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА КЎРИНГ

18 ФЕВРАЛЬ, ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий ахборот.
10.00 «Фильм билан хайрлаша туриб...». Телефильм.
10.30 ЎзТВ хазинасидан. Эмин Усмонов. «Қўриқхонада». Видеоспектакль.
11.45 «Саломат бўлинг!».
12.15 Мактаб ўқувчилари учун. «Светофор».
13.15 «Ҳамроз». Бадиий фильм (Ҳиндистон). 1-серия.
14.35 «Бугун — Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлари депутатлари сайлови куни». Тошкент шаҳри сайлов участкаларидан репортаж.
15.05 «Ҳамроз». Бадиий фильм. 2-серия.
16.20 «Амалий давра суҳбати». Жумҳуриятда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш ҳақида.
17.20 Достонлардан қўшиқлар.
17.50 Реклама.
18.10 Кўрсатувлар программаси.
18.15 Болалар учун фильм. «Оламни кашф этиб».
18.40 «Болалигим — гулбаҳор». Болалар учун концерт.
19.10 «Бугун — Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлари депутатлари сайлови куни». Тошкент шаҳри сайлов участкаларидан репортаж.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Фильмотекамиз жавонларидан». Кинокўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Мусиқа жавони».
21.30 Москва. «7 кун».
22.30 Санъат усталари. «ЎзССР халқ артисти Маҳмуджон Ғафуров». Мусиқий видеофильм премьераси.
00.05 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 Реклама.
10.15 «Мўъжиза алифбо».
10.45 «Яшасин». Телефильм.
11.15 Фильм-концерт.
12.15 Болалар учун бадиий фильм. «Жодугар ва сеҳргарлик».

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

17.00 Кўрсатувлар программаси.
17.05 «Кубик». Мультфильм.
17.15 Реклама.
17.20 «Новинки» киноклуби.
18.30 «Мусиқий учрашувлар».
19.15 «Хайрихоҳлар ва қаршилар».
20.00 «Жети кун». Якшанба информацион программаси.
20.30 «Дидарлашуу».
21.30 Москва. «7 кун».
22.30 «Камбаркан» фольклор-этнографик ансамблининг концерти.
23.00 Талабларингизга биноан. «Катя-Катюша». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
13.00 «Здоровье».
13.45 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Давр бизни танлади». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
14.50 Педагогика ҳамма учун.
15.50 Шеърият лаҳзалари.
15.55 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
17.10 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Мио, менинг Миом». Бадиий фильм.
19.00 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Л. Рюмина куйлайди.

Якшанба кинозали

19.30 «Оддий хавфли саргузаштлар». Мультфильм; «Қумда волейбол». Ҳужжатли фильм.
20.15 «Квартира». Телевизион бадиий фильм («Тожикфильм»). Премьера.
21.30 «7 кун».
22.30 «Абадият ҳақида ўйлар».
22.45 «П. И. Чайковскийнинг барча симфониялари». 5-симфония.
23.45 Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Кисловодск», «Руслар Баден-Баденда».

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.45 «Олтинлар». Бадиий фильм, субтитр билан («Мосфильм»).
10.20 «Советский патриот». Киножурнал.
10.30 Н. В. Гоголнинг экранлаштирилган асарлари. «Ревизор». Бадиий фильм («Мосфильм»).
12.45 «Совет Россияси» видеоканали.
15.15 Конькида югуриш спорти. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. Австриядан кўрсатилади.
16.15 «Яшасин Франция ёки руслар Парижда».
17.00 Н. Метнер. Квинтет.
17.30 Ҳужжатли фильмлар премьераси: «Байрамали» (Ашхобод), «Узоқ Шарқ» (45-сони).
17.55 «Она-замин ташвишида» туркумидан. Грозний шаҳрининг экологик вазияти ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
18.20 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Б. Феоктистов чалади (балалайка).
18.30 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Д. Луньков фильмлари. «Шаҳарликлар — қишлоқликлар». Телефильм.
19.30 «Планета». Халқаро программа.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Р. Штраус. «Дон Кихот» фантастик вариациялари.
21.30 «7-кун» (сурдо таржимаси билан).
22.30 «Уйланган бўйдоқ». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
23.55 Хоккей. СССР чемпионати. «Химик» — «Динамо» (Рига). 3-давр. Воскресенскдан кўрсатилади.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р - 04097. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1137. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12